Załącznik 2

Gdynia, dn. 6.07.2018r.

Autoreferat

1. IMIĘ I NAZWISKO

dr Gracjan Cimek

Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni

2. WYKSZTAŁCENIE, POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE

Jestem absolwentem kierunku politologia na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Ukończyłem specjalizację przemiany cywilizacyjne. W trakcie studiów moje zainteresowania naukowe koncentrowały się wokół problematyki globalizacji, rywalizacji geopolitycznej, metodologii badań w naukach społecznych oraz roli idei w legitymizacji i delegitymizacji ładu społeczno-politycznego. Studia zakończyłem obroną pracy magisterskiej pt. „Idea Dobra Wspólnego możliwą propozycją przezwyciężenia współczesnego kryzysu kultury", którą napisałem pod kierunkiem dr. hab. Adama Karpińskiego, prof. nadzw. UG z wynikiem bardzo dobrym. Jej głównym celem była rekonstrukcja idei Dobra Wspólnego i jej krytyczne odniesienie do współczesnej rzeczywistości kulturowo-cywilizacyjnej. Studia ukończyłem w roku 2004 w gronie 5% najlepszych absolwentów Uniwersytetu Gdańskiego. Wpłynęły one w dużym stopniu na kształtowanie mojej osobowości jako przyszłego naukowca i badacza.

W późniejszych latach główną uwagę poświęcałem problemom badawczym dysertacji doktorskiej, W latach 2007 - 2008 zrealizowałem przewód doktorski na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego w Instytucie Politologii. 6 marca 2008 roku uzyskałem tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce za dysertację pt. „Czynniki kształtujące Rosję jako państwo imperialne" pod kierunkiem dr. hab. Adama Karpińskiego, prof. nadzw. UG.

3. INFORMACJA O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

1 października 2005 roku zostałem zatrudniony na stanowisku asystenta w Gdańskiej Wyższej Szkole Administracji. W trakcie rocznej pracy na kierunku Integracja europejska, prowadziłem następujące zajęcia dydaktyczne: Organizacje międzynarodowe, Metodologia badań społecznych, Wstęp do socjologii. Ponadto pełniłem funkcję opiekuna koła socjologiczno-filozoficznego.

Pracę naukową w Instytucie Politologii Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni rozpocząłem 1 Października 2008 na stanowisku asystenta, a od 1 października 2009 roku pracuję na stanowisku adiunkta. Jest to moje aktualne miejsce pracy.

W dniu 1 Października 2012 roku objąłem stanowisko Zastępcy Dyrektora Instytutu Stosunków Międzynarodowych Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych Akademii Marynarki Wojennej. Obowiązki i zadania wypełniane przeze mnie w trakcie pierwszej kadencji zostały wysoko ocenione przez moich przełożonych. W dniu 1 października 2016 roku ponownie przyjąłem nominację na to samo stanowisko. W ramach powierzonych obowiązków realizuję zadania o charakterze naukowym i dydaktycznym, a także administracyjno – organizacyjnym.

4. WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA WYNIKAJĄCEGO Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003R. O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.).

Zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.) jako osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazuję przedsięwzięcie zatytułowane:

„Geopolityka i globalizacja w warunkach przemian porządku międzynarodowego"

Na dorobek naukowy w ramach przedstawionego przedsięwzięcia naukowego składa się 19 publikacji, w tym:

- 1 monografia w języku polskim,
- 1 monografia w języku angielskim i rosyjskim,
- 1 współredakcja naukowa pracy zbiorowej w języku angielskim,
- 6 artykułów w czasopismach naukowych w języku polskim,
- 1 artykuł w czasopiśmie naukowym w języku angielskim,
- 2 artykuły w czasopismach naukowych w języku francuskim,
- 5 rozdziałów w pracach zbiorowych w języku polskim,
- 1 rozdział w pracy zbiorowej w języku angielskim,
- 1 rozdział w pracy zbiorowej w języku chińskim.

Szczegółowy wykaz publikacji składających się na osiągnięcie naukowe

Monografie w języku polskim:

- G. Cimek, *Podstawowe problemy geopolityki i globalizacji*, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2017.

Monografie w języku angielskim i rosyjskim:

- J. Kojkoł, M. Stańczyk-Minkiewicz, G. Cimek, *Relativism, terrorism, globalisation,* Biblioteka Humanistyczna, t. 1, Gdynia 2011. (mój udział szacuję na 30%).

Współredakcja naukowa pracy zbiorowej w języku angielskim:

- *Security in the conditions of bifurcation of the international system. Challenges for policy and education,* ed. M. Brodnicki, G. Cimek, D. Bień, Wydawnictwo Talkom, Kijów 2016. (mój udział szacuję na 40%).

Artykuły naukowe w języku polskim:

- G. Cimek, *BRICS – w kierunku nowego reformizmu w polityce międzynarodowej,* „Konteksty społeczne", tom 1, nr 1, 2013, s. 62-72.
- G. Cimek, *Globalne aspiracje grupy BRICS*, "Przestrzeń społeczna", nr 1/2013 (5), s. 128-158.
- G. Cimek, *Korporacje ponadnarodowe na globalnej szachownicy,* „Historia i Polityka. Studia z historii myśli politycznej i dyplomacji", nr 8/2012, Toruń 2012, s. 45-61.
- G. Cimek,*W labiryncie pojęć – globalizacja jako kategoria teoretyczna,* „Zeszyty Naukowe AMW", nr 4/2011 (187), Gdynia 2011, s. 159-178.
- G. Cimek, *Rola kultury w kształtowaniu przewagi geopolitycznej Stanów Zjednoczonych*, „Racja stanu", nr 2 (8) 2010, Instytut Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2010, s. 169-178.
- G. Cimek, *Znaczenie geopolityki w warunkach procesu globalizacji*, „Zeszyty Naukowe AMW", ROK XLX NR 3 (178) 2009, Gdynia 2009, s. 113-132.

Artykuły naukowe w języku angielskim:

- G. Cimek, T. Zhu, *China and New International Order: thoughts and practice of justice,* "Gdańskie Studia Azji Wschodniej", Zeszyt 9/2016, s. 90-104 (mój udział szacuję na 50%).
- **Artykuły naukowe w języku francuskim:**
- G. Cimek, *L'Union européenne marchepied de l'Allemagne dans le monde,* „Outre – Terre. Revue europeenne de geopolitique", 2014/4 (N° 41), L'Esprit du Temps, Paris, s. 219-224.
- G. Cimek, *Varsovie Pour l'Amérique et contre la Russie ? Nous dout ons donc nous sommes,* „Outre – Terre. Revue europeenne de geopolitique", nr 2013/3, 37, L'Esprit du Temps, Paris, s. 219-238.

Rozdziały w pracach zbiorowych w języku polskim:

- G. Cimek, *Instytucjonalizacja jako czynnik rozwoju klubu BRICS* (w:) *Normy, wartości i instytucje we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, T.1,pod redakcją E. Stadtmüller i Ł. Fijałkowskiego, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2015, s. 189-206.
- G. Cimek, *Stosunek BRICS do kryzysu ukraińskiego wyrazem nowej wizji porządku międzynarodowego* (w:) *Czas EuroMajdanu*, pod red. R. Potocki, M. Domagała, D.

Miłoszewska, Europejskie Centrum Analiz Geopolitycznych, Warszawa 2014, s. 704-729.

- G. Cimek, *BRICS jako wyzwanie dl Unii Europejskiej* (w:) *X lat Polski w Unii Europejskiej - doświadczenia i perspektywy*, Wydawnictwo Gdańskiej Szkoły Wyższej, Gdańsk 2014, s. 237-253.
- G. Cimek, *Znaczenie BRIC w polityce współczesnej Rosji* (w:) *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i dla świata. Kontekst międzynarodowy*, pod red. J. Diec, Kraków 2011, s. 135-152.
- G. Cimek, *Bezpieczeństwo Polski i Unii Europejskiej wobec wzrostu znaczenia Szanghajskiej Organizacji Współpracy* (w:) *Unia Europejska a bezpieczeństwo Polski*, red. M. Malinowski, S. Musiał, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2011, s. 87-107.

Rozdziały w pracach zbiorowych w języku angielskim:

- G. Cimek, *Boundary conditions of multilateralism as a factor of international security in the XXI century* (w:) *Security in the conditions of bifurcation of the international system. Challenges for policy and education,* ed. M. Brodnicki, G. Cimek, D. Bień, Wydawnictwo Talkom, Kijów 2016, s. 95-112.

Rozdziały w pracach zbiorowych w języku chińskim:

- G.Cimek,
  金 砖家与全球化新范式的必要性，肖肃、朱天祥主编，当前金 砖家研究的若干 问，北京：时事出版社，2017年版，第50-69页。(tłum. G. Cimek, *BRICS and Necessity of New Paradigm for Globalization*, (in:) Xiao Su and Zhu Tianxiang (eds.), *Current Issues in Comtemporary BRICS Studies*, Current Affairs Press, Beijing 2017, s. 50-69.

Omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników

Tematyka głównego osiągnięcia naukowego jest bezpośrednio związana z moimi dotychczasowymi zainteresowaniami naukowymi oraz doświadczeniami badawczymi. W swoich badaniach koncentrowałem się na znaczeniu polityki rozumianej jako realizacja dobra wspólnego w rozwoju kultury upodmiotawiającej człowieka. Z tego punktu widzenia prowadziłem badania procesów politycznych w ich różnorodnych przejawach rozwijając metodologiczny holizm.

Przed uzyskaniem stopnia doktora byłem autorem siedmiu artykułów naukowych (G. Cimek, *Referendum w sprawie Konstytucji Europejskiej,* „Zeszyty Naukowe Gdańskiej Wyższej Szkoły Administracji", zeszyt nr 1, Gdańsk 2005; G. Cimek, *Bezdomność – „wieczna" idea czy idea „przejściowa"?* „Miscellanea. Anthropologica et sociologica", nr 7, Gdańsk 2006; G. Cimek, *Przyszłość partii a partia przyszłości w Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe Gdańskiej Wyższej Szkoły Administracji", zeszyt nr 2, Gdańsk 2006; G. Cimek, *Rosja jako wyzwanie dla Unii Europejskiej,* Zeszyty Naukowe Gdańskiej Wyższej Szkoły

Administracji, zeszyt nr 4, Gdańsk 2007; G. Cimek, *Bierdiajewowska nadzieja na lepszy świat a współczesna Rosja* , „Miscellanea. Anthropologica et sociologica", nr 8, Gdańsk 2007; G. Cimek, *Homo politicus - homo transgressivus?*, „Miscellanea. Anthropologica et sociologica", nr 9, Gdańsk 2008; G. Cimek, *Próby interpretacji współczesnego świata: system - świat I. Wallersteina i nadspołeczeństwo A. Zinowiewa,* „Zeszyty Naukowe Gdańskiej Wyższej Szkoły Administracji", zeszyt nr 5, Gdańsk 2008); jednego rozdziału w pracy zbiorowej w języku rosyjskim (G. Cimek, *Славянская идеология как разоблачение и преодоление* (w:) *Україна: шляхи культурного розвиткута формування духовної цілісності,* Матеріали першої міжнародної наукової конференції, Чернігів 2006) oraz jednej recenzji naukowej: A. Karpiński, *Słownik pojęć filozoficzno – socjologicznych,* Gdańsk 2000, ss.201, (w.) *Filozofia w dydaktyce akademickiej,* pod red. E. Sajdak- Michnowskiej, Słupsk 2001).

Po uzyskaniu w 2008 r. stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego kontynuowałem badania ukazujące wielowymiarowe związki zjawiska polityki z innymi przejawami społecznymi. Dużo czasu poświęciłem badaniom Rosji w wymiarze cywilizacyjnym i ideologicznym. Dostrzegłem coraz większą wagę perspektywy geopolitycznej, która - po dokonaniu krytycznej analizy literatury przedmiotu - stawała się dla mnie przydatnym narzędziem dla poznawania, dotąd rozproszonej problematyki, tj. ekonomicznej, ideologicznej, filozoficznej, religijnej, geograficznej. W ostatnich latach uwagę poświęcałem przede wszystkim kwestii rywalizacji geopolitycznej dotyczącej przemian porządku międzynarodowego.

Tematyka cywilizacji, religii, ideologii w badaniach politologicznych stanowi ważny obszar moich zainteresowań naukowych. W wyniku prowadzonych przeze mnie w tym obszarze badań powstało 11 prac, w tym:

- 3 monografie,
- 12 artykułów w czasopismach naukowych,
- 7 rozdziałów w pracach zbiorowych (w tym 2 w języku angielskim).

Podstawowym celem moich badań odnoszących się do tematyki głównego osiągnięcia naukowego było rozpoznanie znaczenia polityki w kształtowaniu stosunków społecznych w warunkach cywilizacyjno – kulturowych tworzonych przez proces globalizacji. W jego realizacji za główną hipotezę badawczą przyjąłem założenie, iż dla tworzenia kultury upodmiotawiającej człowieka jest niezbędna polityka rozumiana jako realizacja dobra wspólnego. W procesie jej weryfikacji przyjąłem kilka hipotez szczegółowych.

Pierwszą z nich było, że współczesny proces globalizacji przekształcił relację między polityką wewnętrzną i zagraniczną państwa w ten sposób, że procesy międzynarodowe w coraz większym stopniu wpływają na procesy wewnątrzpaństwowe. W tych warunkach geopolityka staje się współczynnikiem określającym procesy polityczne, gospodarcze, ideologiczne realizowane przez państwa.

Drugą hipotezą było przypuszczenie, że dominujące sposoby rozumienia geopolityki uzasadniają praktykę stosunków międzynarodowych, w której amoralne mocarstwa w dążeniu do porządku międzynarodowego realizują swoje egoistyczne interesy. Efektem rywalizacji jest implementacja zasady zysk – strata w stosunkach międzynarodowych.

Trzecią hipotezą było założenie, że współczesna globalizacja jest procesem opartym na zasadzie zysk – strata, dlatego upodmiotowienie państw i grup społecznych wymaga krytyki tego procesu w jego różnorodnych wymiarach.

Czwarta hipoteza szczegółowa zakładała, że warunki cywilizacyjno – kulturowe na przełomie XX i XXI wieku stwarzają możliwości przekształcenia polityki i geopolityki z instrumentów realizacji interesów dominujących grup społecznych i mocarstw hegemonicznych w kierunku upodmiotowienia pozwalającego realizować zasadę zysk – zysk w stosunkach wewnętrznych i międzynarodowych.

Zgodnie z piątą hipotezą, układ sił kształtujących porządek międzynarodowy wpływa na możliwości implementacji relacji zysk – zysk. Przyjąłem, że porządek jednobiegunowy prowadził do narzucania neoliberalnej globalizacji, a porządek wielobiegunowy daje szansę na podmiotowy udział w globalizacji także słabszym państwom i grupom społecznym.

Wyniki badań opartych na weryfikacji przedstawionych hipotez realizowały funkcje nauki o polityce: opisową (jak jest?), wyjaśniającą (dlaczego tak jest?), prognostyczną (jak może być?), a także instrumentalną (jakie podjąć działania, aby osiągnąć pożądany rezultat?). Ważnym aspektem realizacji funkcji instrumentalnej było kształtowanie nowej rzeczywistości kulturowo-cywilizacyjnej, odnoszącej się do nowej wizji człowieka jako podstawie dla implementacji nowego paradygmatu stosunków międzynarodowych regulowanych zasadą zysk – zysk[1].

W związku z przedstawianymi hipotezami moje zainteresowanie badawcze budziły następujące problemy zawierające się w pytaniach: Jak badać politykę w kontekście przemian cywilizacyjno - kulturowych? Jakie treści i formy przyjmuje globalizacja jako proces przemian cywilizacyjno - kulturowych? Jaki miejsce zajmuje geopolityka w poznawaniu i przekształcaniu rzeczywistości społeczno - politycznej?

Pierwszy obszar moich zainteresowań badawczych koncentrował się wokół wypracowania metodologii badania polityki w kontekście przemian cywilizacyjno – kulturowych. Duży wpływ na takie podejście miały studia politologiczne na specjalizacji przemiany cywilizacyjne, wieńcząca je praca magisterska pt. „Idea Dobra Wspólnego możliwą propozycją przezwyciężenia współczesnego kryzysu kultury", a także publikacja wydana na podstawie pracy doktorskiej pt. „Rosja. Państwo imperialne?", które pogłębiały moją świadomość badawczą w kierunku myślenia w kategoriach holizmu, interdyscyplinarności, historyzmu, krytycyzmu. W tej ostatniej publikacji przeprowadziłem badania polityki rosyjskiej w kontekście jej specyfiki cywilizacyjnej, wpływu procesu globalizacji na podejmowane decyzje polityczne oraz krytycznego namysłu nad rolą aktorów geopolityki, zarówno mocarstw jak również korporacji transnarodowych. Wydana w 2011 publikacja była zaktualizowaną wersją pracy doktorskiej obronionej w 2008 roku. Zawierała posłowie, w którym dokonałem weryfikacji wcześniejszych prognoz. Trafnie przewidywałem, że Rosja dąży do odbudowy mocarstwowości opartej na podkreśleniu własnej specyfiki cywilizacyjnej. Ten okres działalności badawczej ukierunkował moją dalszą drogę naukową, w której rozwinąłem opisane założenia metodologiczne.

Przyjąłem, obecne w literaturze przedmiotu, podstawowe rozróżnienie dotyczące dwuwymiarowości metodologii. Pierwszym wymiarem jest system poglądów dotyczących

[1] I. Wallerstein, *Koniec świata jaki znamy*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2004, s. 191.

obrazu świata społecznego warunkujący wzorzec naukowości (tj. metodologia *sensu largo)*, a drugim, jego konkretyzacja w metodologii przedmiotowej (tj. *sensu stricto*, która oznacza zbiór metod danej nauki bądź dyscypliny). Oba wymiary metodologii pozostają w stosunku do siebie w układzie komplementarnym.

W ramach metodologii przedmiotowej stosowałem następujące, politologiczne metody badań i techniki badawcze: bezpośrednią obserwację rzeczywistości, metodę historyczną, metodę systemową, metodę instytucjonalno - prawną; studium przypadku; metodę porównawczą, metodę intuicyjną, wnioskowanie przez analogię; analizy: literatury przedmiotu, specjalistycznych raportów, doniesień prasowych, danych statystycznych. Wykorzystałem również metodę syntezy rozproszonych informacji i obserwacji oraz formułowania na tej podstawie określonych wniosków opartych na zasadach analizy logicznej i dedukcji. Decydujący wpływ na zastosowanie tych metod miał przyjęty prze mnie wzorzec naukowości. Jego wybór nie dotyczył metodologii, ale założeń filozoficznych, gdyż „opcja na rzecz każdego z tych stanowisk ma w obrębie nauk społecznych charakter wartościujący"- jak twierdzi Barbara Krauz -Mozer[2].

Odnosząc się do współczesnej refleksji filozoficzno – metodologicznej uznałem za zasadną krytykę paradygmatu naukowego, tzw. kartezjańsko – newtonowskiego, którego wytworem są scjentyzm i pozytywizm[3]. Za Adamem Karpińskim przyjąłem, że nowy paradygmat w badaniach społecznych opisują zasady metodologiczne: holizmu, organizmiczności, systemowości, ekologiczności, założenia dotyczącego odróżniania istoty i przejawu (Emmanuel Kant), a także metody analizy i syntezy ukierunkowanej oraz wznoszenia się od abstrakcji do konkretu i z powrotem[4].

W swoich badaniach brałem pod uwagę współczesne standardy nauk społecznych i humanistycznych, które ujawniają tendencję odwrotu od badań faktograficznych na rzecz syntez teoretycznych, koncentrację na dynamicznym, procesowym charakterze życia społecznego, uwzględnianie długiego horyzontu czasowego, pozwalającego na dostrzeganie roli tradycji oraz na tworzenie prognoz, dostrzeganie roli podmiotów indywidualnych w historii (np. przywódców), odchodzenie od problematyki fragmentarycznej, dotyczącej instytucji i organizacji społeczeństwa na rzecz problematyki kultury, tj. całościowych systemów wartości, modeli życia, adekwatnych do różnych mentalności zbiorowych, itp., rozwój interdyscyplinarności badań; preferowanie metod jakościowych i hermeneutycznych[5].

Opisane zasady i standardy w badaniach społecznych wpłynęły na wybór realizmu jako wzorca naukowości w nauce o polityce. Po przeprowadzeniu analizy realizmu przyjąłem, że to realizm krytyczny jest adekwatny do badania wielowymiarowości problematyki politologicznej. Odrzuciłem zatem wzorce alternatywne: pozytywizm oraz interpretacjonizm.

Wśród atrybutów realizmu krytycznego, które przekonały mnie do stosowania tego wzorca zaliczyłem: uznanie istnienia obiektywnej rzeczywistości, którą należy odróżnić od interpretacji badacza; wpływ teorii na rozumienie tej rzeczywistości; skupienie się na badaniu aktorów polityki jako zdolnych do refleksji, którzy interpretują i zmieniają struktury;

---

[2]B. Krauz-Mozer, *Teoria polityki. Założenia metodologiczne*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2005, s. 49.
[3] Zob. A. J. Karpiński, *Kryzys kultury współczesnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2003.
[4] A. J. Karpiński, *Wstęp do nauk o mądrości. Część pierwsza*, Wydawnictwo Gdańskiej Szkoły Wyższej, Gdańsk 2015, s. 65-69.
[5] A. J. Chodubski , *Wstęp do badań politologicznych,* Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2013, s. 10-12.

możliwość stosowania w badaniach zarówno danych ilościowych oraz jakościowych[6]. Ponadto, w szczególności do badania rzeczywistości międzynarodowej, ważną cechę omawianego wzorca naukowości stanowiło uznanie, że obok wydarzeń, doświadczeń i dyskursów, trzeba brać pod uwagę oddziaływanie struktur, sił i tendencji, które istnieją niezależnie od tego, czy je wykrywamy i w jaki sposób to robimy. W moich badaniach kładłem zatem nacisk na konieczność odróżniania istoty od przejawu (Emmanuel Kant). Przyjąłem, że fakty, ich interpretacje oraz tworzone narracje mogą stanowić wiedzę pozorną, a nie prawdziwą. Dlatego badania muszą obejmować również aktywność głębokich struktur, ukazywać tendencje, a także potencjalne, możliwe warianty rozwoju procesów międzynarodowych[7]. Problem wyboru teorii, które różnie mogą interpretować ten sam świat, rozwiązałem przez zastosowanie syntezy ukierunkowanej. Polegała ona na przyjęciu określonej filozofii społecznej i systemu wartości (aksjologii), jako punktu wyjścia do prowadzonych badań zgodnie z metodą historyzmu analityczno-syntetycznego[8]. Ponadto uznałem, że krytyczny realizm wymagał relacyjnego i dynamicznego (historyzm) ujęcia pojęć oraz rozpatrywania poszczególnych aspektów badanej rzeczywistości w kontekście całości systemu, a więc holizmu metodologicznego. Stosowałem też metodę, którą James Rosenau określił jako poruszanie się w górę i w dół po drabinie abstrakcji zgodnie z zasadą refleksyjnej równowagi[9], inaczej metodę schodzenia od abstrakcji do konkretu i z powrotem. Zasadę holizmu zastosowałem poprzez przyjęcie określonej koncepcji społeczeństwa jako punktu wyjścia dla badań polityki stosunków międzynarodowych. Rzeczywistość kulturowo – cywilizacyjną tworzy struktura bytu społecznego, którą tworzą podstruktury: ekonomiczna, polityczno – prawna i ideologiczna. Na kwestię rozumienia relacji między nimi zwrócili uwagę Barry Buzan i Richard Little[10]. W badaniach globalizacji uznałem, że główny czynnik jej rozwoju stanowią procesy gospodarcze, która wpływają na inne podstruktury. Odrzuciłem jednocześnie prezentyzm, ahistoryzm, europocentryzm, anarchofilie i państwowocentryzm.

W wyniku podejmowanych przeze mnie badań powstały następujące publikacje, w których poruszam problemy metodologiczne i teoretyczne obecne w politologii i stosunkach międzynarodowych:

- G. Cimek, *Podstawowe problemy geopolityki i globalizacji,* Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2017.
- G. Cimek, *Boundary conditions of multilateralism as a factor of international security in the XXI century* (w:) *Security in the conditions of bifurcation of the international*

[6] Zob. D. Marsh, P. Furlong *Skóra, a nie sweter: ontologia i epistemologia w politologii*, (w:) D Marsh, G. Stoker (red.) *Teorie i metody w naukach politycznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006, s. 22-25; N. K. Denzin, Y. S. Loncoln,*Wprowadzenie. Dziedzina i praktyka badań jakościowych* (w:) N. K. Denzin, Y. S. Lincoln (red.), K. Podemski (red. nauk. wydania polskiego), *Metody badań jakościowych,* t. 1, s. 31.

[7] A. Gałganek, *Teoria stosunków międzynarodowych a filozofia nauki,* „Przegląd Strategiczny" 2013, nr 2, s. 33-34.

[8] A. Karpiński, *O pożytkach historyzmu analityczno – syntetycznego*, „Przegląd Geopolityczny" 2012, T. 5, s. 85-97.

[9] J. N. Rosenau, M. Durfee, *Thinking Theory Thoroughly. Coherent Approaches to an Incoherent* World, Boulder/San Francisco/Oxford: Westview Press, 1995, s. 3.

[10] B. Buzan, R. Little, *Systemy międzynarodowe w historii świata,* Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, s. 107.

system. Challenges for policy and education, ed. M. Brodnicki, G. Cimek, D. Bień, Wydawnictwo Talkom, Kijów 2016, s. 95-112.

– G. Cimek, *Globalne aspiracje grupy BRICS*, "Przestrzeń społeczna", nr 1/2013 (5).

Drugi obszar moich zainteresowań badawczych koncentrował się wokół treści i form, które przyjmuje globalizacja jako proces przemian cywilizacyjno – kulturowych. Problematyka globalizacji towarzyszyła moim zainteresowaniom badawczym od okresu studiów politologicznych, czego odzwierciedleniem były prace naukowe (magisterska i doktorska) oraz artykuły opublikowane przed obroną doktoratu.

Głównym celem moich dociekań naukowych w tym obszarze było rozpoznanie istoty procesu globalizacji oraz jej wpływu na kształtowanie polityki. Koncentrowały się one na: teoriach dotyczących tego procesu; genezie globalizacji; czynnikach jej rozwoju; głównych aktorach; przejawach globalizacji w różnych wymiarach rzeczywistości kulturowo-cywilizacyjnej, tj. gospodarce, ideologii, polityce, kulturze duchowej; reakcjach politycznych i ideologicznych na proces globalizacji. Moje badania w tym zakresie można podzielić na kilka etapów.

Na pierwszym etapie badania zauważyłem w literaturze zwiększające się łączenie problemów globalizacji z procesami geopolitycznymi zwracając uwagę na braki pogłębionych analiz dotyczących ich relacji. Współczesny proces globalizacji przekształcił relację między polityką wewnętrzną i zagraniczną państwa w ten sposób, że procesy międzynarodowe w coraz większym stopniu wpływają na procesy wewnątrzpaństwowe. W tych warunkach geopolityka stała się współczynnikiem określającym procesy polityczne, gospodarcze, ideologiczne realizowane przez państwa. Wstępne badania udowodniły instrumentalną rolę geopolityki jako narzędzia ekspansji mocarstw, którą poddałem krytyce. Ten etap rozwoju świadomości badawczej skłonił mnie do dalszych studiów nad wskazaną problematyką, która w kolejnych latach podlegała ewolucji dzięki studiowanej literaturze i krytycznej obserwacji rzeczywistości.

Kolejnym etapem była analiza teorii globalizacji obecnych w literaturze. W celu dalszej weryfikacji hipotezy badawczej zakładającej, że globalizacja to proces służący najsilniejszym aktorom stosunków międzynarodowych, niezbędnym warunkiem było ustalenie definicji tego procesu jako podstawy teoretycznej dla dalszych badań empirycznych. Motywem podjęcia badań była konstatacja, że literatura przedmiotu wykazując wieloznaczność definicyjną, prowadzi proces badawczy na manowce poznania. Badacze globalizacji skupiali się przeważnie nad jej gospodarczymi, politycznymi, społecznymi, geograficznymi lub technologicznymi aspektami. Dlatego przeprowadziłem analizę różnych, często sprzecznych ujęć globalizacji, oraz stosując metodę krytyczną i syntezę ukierunkowaną uzasadniłem wybór definicji globalizacji. Użytecznym narzędziem było rozróżnienie kategorii atrybutów, korelatów i akcydensów. Tylko pierwsze wyróżniają proces globalizacji. W toku badań ustaliłem, że istnieją następujące atrybuty globalizacji: powiązanie zjawisk społecznych w skali świata (głównie ekonomicznych), Stany Zjednoczone jako polityczne centrum współczesnej globalizacji, cywilizacja zachodnia jako kreator głównych idei i instytucji, rozprzestrzenianie się masowej kultury komercyjnej, funkcjonowanie gospodarki rynkowej w dwóch wymiarach: realnej i wirtualnej (finansowej), nacisk na swobodny przepływ kapitału, towarów i usług (liberalizacja), kształtowanie się nowej klasy społecznej związanej interesem z przestrzenią globalną. Konkluzją badań było więc przyjęcie na gruncie teorii stanowiska

holistycznego i krytycznego, ze wskazaniem na potrzebę weryfikacji przyjętej koncepcji atrybutów globalizacji w ramach dalszych badań metodą „od abstrakcji do konkretu".

Zasady holizmu i interdyscyplinarności zastosowałem w badaniach realizowanych we współpracy z prof. Jerzym Kojkołem nad wspólną monografią. W pracy łączącej metody filozoficzne i politologiczne weryfikowaliśmy hipotezę, że obserwowany kryzys kultury, jest możliwy do przezwyciężenia poprzez dialog wartości opartych na doświadczeniach różnych cywilizacji. Istotę kryzysu zidentyfikowaliśmy jako efekt walki przeciwieństw, w której idea nietzscheańskiego nadczłowieka konkretyzująca się w formie inwestora globalnego dominującego nad innymi aktorami globalizacji (teza), natrafia na przeciwieństwo w formie globalnego terroryzmu (antyteza) prowadząc do sprzeczności obecnych w globalizacji neoliberalnej (synteza). Udowodniliśmy wielowymiarowe powiązania procesu globalizacji z innymi zjawiskami społeczno – politycznymi oraz ideologicznymi. Konkluzją monografii jest konstatacja o konieczności wypracowania nowego paradygmatu cywilizacyjnego. Jej przesłanką było uznanie, że warunki cywilizacyjno – kulturowe na przełomie XX i XXI wieku stwarzają możliwości przekształcenia polityki i geopolityki z instrumentów realizacji interesów dominujących grup społecznych i mocarstw hegemonicznych w kierunku upodmiotowienia pozwalającego realizować zasadę zysk – zysk w stosunkach wewnętrznych i międzynarodowych.

Konkretyzując analizy na temat zasadniczego wpływu przemian gospodarczych na rozwój globalizacji, ukazałem, że najważniejszym aktorem tego procesu są korporacje transnarodowe. W literaturze dominowały ujęcia ekonomiczne, które prezentowały korporacje jako efekt „naturalnego" i korzystnego rozwoju gospodarki rynkowej. Moje wnioski wpisują się tę część opracowań, które ich aktywność postrzegają krytycznie. Na podstawie genezy korporacji, charakterystyki ich możliwości instytucjonalnych i ekonomicznych oraz zdolności wpływu na politykę doszedłem do wniosku, że działalność korporacji transnarodowych służy najsilniejszym państwom i prowadzi do zwiększania asymetrii w świecie[11]. Na tej podstawie zaprezentowałem prognozę obejmującą trzy warianty roli korporacji. Instrumentalnym aspektem badań było wskazanie na potrzebę rozwoju polskich korporacji zdolnych do działań ponadnarodowych.

W wyniku badań podejmowanych przeze mnie w tym zakresie powstały następujące publikacje, skoncentrowane przede wszystkim wokół teorii globalizacji, przejawów globalizacji i aktorów globalizacji:

– G. Cimek, *Korporacje ponadnarodowe na globalnej szachownicy*, „Historia i Polityka. Studia z historii myśli politycznej i dyplomacji", nr 8/2012, Toruń 2012, s. 45-61.
– J. Kojkoł, G. Cimek, M. Stańczyk-Minkiewicz, *Relativism, terrorism, globalisation*, Biblioteka Humanistyczna, t. 1, Gdynia 2011.
– G. Cimek, *W labiryncie pojęć – globalizacja jako kategoria teoretyczna*, „Zeszyty Naukowe AMW", nr 4/2011 (187), Gdynia 2011, s. 159-178.

---

[11] S. Wojciechowski, *Asymetryczność ekonomiczno-społeczna współczesnego świata*, (w:) *Zagrożenia asymetryczne współczesnego świata*, pod red. S. Wojciechowskiego, R. Fiedlera, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2009.

– G. Cimek, *Znaczenie geopolityki w warunkach procesu globalizacji*, „Zeszyty Naukowe AMW", ROK XLX NR 3 (178) 2009, Gdynia 2009, s. 113-132.

Kolejny etap badań globalizacji miał na celu całościowe opracowanie form i treści wypełniających ten proces. Był on zatem rozwinięciem tematyki opracowanej wcześniej, który uwzględniała nowe zjawiska, podejścia i procesy związane z globalizacją. Za najważniejszą publikację uważam monografię pt. „Podstawowe problemy geopolityki i globalizacji". Jej drugi rozdział dotyczący globalizacji, stanowi zarazem zwieńczenie procesu badawczego w tym zakresie. Zweryfikowałem w niej hipotezę, że współczesna globalizacja jest procesem opartym na zasadzie zysk – strata, w której najsilniejsi aktorzy geopolityczni oraz gospodarczy uprzedmiotawiają słabszych. Służy temu porządek jednobiegunowy, w którym hegemonia prowadzi do narzucania ideologii neoliberalizmu, zarazem legitymizującej jak i umacniającej tę sytuację międzynarodową. Problemy cząstkowe zostały rozwiązane w podrozdziałach wymienionej publikacji. W opracowaniu problemu poznawczego wykorzystano dorobek teoretyczny nauk politycznych, nauki o stosunkach międzynarodowych, socjologii i ekonomii. Pomimo widocznej interdyscyplinarności, w pracy przeważa podejście politologiczne.

W toku moich badań ustaliłem, że geneza globalizacji związana jest rozprzestrzenianiem się kapitalizmu, który jest – jak dotąd – atrybutem omawianego procesu. Próba uporządkowania rozwoju kapitalizmu doprowadziła do wyróżnienia jego następujących etapów: epoki kupców, przemysłowców i korporacji. Wykazałem związki pomiędzy procesami gospodarczymi, politycznymi i geopolitycznymi, ideologicznymi (wartościami cywilizacyjno – kulturowymi) oraz rozwojem technologicznym uzasadniając konieczność badań interdyscyplinarnych i holistycznych.

Przedstawiona tendencja rozwoju kultury kapitalizmu pozwoliła mi przyjąć definicję globalizacji jako globalnej ekspansji kapitału dążącego do znoszenia barier politycznych, ideologicznych i ekonomicznych ograniczających swobodny przepływ towarów, usług, osób, produkcji i operacji finansowych w przestrzeni całego świata. Wskazana ekspansja pozwala na kumulowanie kapitału, który uzyskał potencjał służący osłabianiu państw narodowych i pogarszaniu sytuacji społecznej klasy pracowniczej. Globalizacja kapitału oznacza zarazem powstanie transnarodowej klasy kapitałowej obejmującej największych właścicieli kapitału (tzw. klasa z Davos). Ich interesy reprezentują różne instytucje formalne i nieformalne. Ustaliłem, że pierwsza globalizacja prowadziła do dominacji kapitału przemysłowego, który odnosił swoje interesy do silnych państw narodowych, a współczesna globalizacja oznacza dominacje kapitału finansowego, czego wyrazem jest proces finansjeryzacji.

Do czynników rozwoju globalizacji na przełomie XX i XXI wieku zaliczyłem: technologiczny, geopolityczny, geoekonomiczny oraz ideologiczny. Wybrałem problemy, które uznałem za podstatowe, tj. niezbędne do charakterystyki istoty współczesnej globalizacji w sferze gospodarki, ideologii, polityki, kultury duchowej. Ich wybór uwarunkowała przyjęta definicja globalizacji.

W odniesieniu do istoty zainteresowań politologicznych ukazałem formy przejawiania się władzy w kontekście globalizacji. Udowodniłem, że współczesny proces globalizacji przekształcił relację między polityką wewnętrzną i zagraniczną państwa w ten sposób, że procesy międzynarodowe w coraz większym stopniu wpływają na procesy

wewnątrzpaństwowe. Nastąpiła zmiana roli państwa, wzrosło znaczenie innych aktorów, a w efekcie pojawiły się nowe treści i formy przejawiania się władzy.

W badaniach udowodniłem, że kluczowym czynnikiem wpływu globalizacji na państwa są przemiany gospodarcze, w których główni aktorzy to ponadnarodowe korporacje. Rozwinąłem wcześniejsze badania wykorzystując najnowszą literaturę przedmiotu oraz wnioski z krytycznej obserwacji rzeczywistości. Ustaliłem, że współczesne korporacje różnią się od tych z początku epoki korporacji (przełomu XIX/XX wieku) ilościowo i jakościowo. W porównaniu z początkiem epoki korporacji obecne działają w większej skali, posiadają zasoby finansowe niekiedy wyższe niż państwa, a także dysponują rozwiniętymi technologiami. Szczególnie podkreśliłem czynnik zmian jakościowych, którym była zmiana światopoglądu, oznaczająca przejście od perspektywy państwowocentrycznej do globalnocentrycznej, wyznaczanej przez właścicieli i kierownictwo firm, którzy kierują filiami w oparciu globalną strategię. W tym kontekście przywołałem koncepcję „nowej globalnej klasy rządzącej" jako kosmopolitycznej elity skupionej wokół interesów globalnych.

Przedstawiłem także inne przejawy globalizacji w aspekcie gospodarczym: regionalizację i finansjeryzację. Opis tej ostatniej był szczególnie ważny, gdyż pozwolił udodownić, że globalizacja staje się instrumentem realizacji interesów wąskiego grupy aktorów kosztem innych. W efekcie państwa w imię ideologii „wolnego handlu" cedują swoją gospodarczą suwerenność na tych globalnych graczy, narażając się na podporządkowanie własnej polityki zagranicznej ich interesom handlowym. W tym aspekcie ujawnia się zależność pomiędzy badaniami gospodarki i polityki.

Potwierdziłem asymetrię dotyczących korzyści i strat płynących z globalizacji poprzez ukazanie porządku międzynarodowego. Badania przestrzeni geopolitycznej ujawniły, że aktorami dominującymi w globalizacji są państwa centrum, a więc Zachodu. Instrumentem realizacji władzy strukturalnej globalizacji były natomiast instytucje pełniące decydującą rolę w regulowaniu globalnej przestrzeni geoekonomicznej: Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), Bank Światowy (BŚ), Światowa Organizacja Handlu (WTO) i Międzynarodowa Organizacja Współpracy i Rozwoju (OECD).W rozwoju neoliberalnej globalizacji ważną rolę pełnią agencje ratingowe. Wśród nich dominują trzy amerykańskie: Standard and Poor's, Moody's oraz Fitch; nie można pomijać również zjawiska rajów podatkowych.

Zgodnie z założeniami holizmu i systemowości badanie gospodarki i polityki uzupełniłem analizami ideologii. Wykazałem, że podstawą tworzenia cywilizacji globalnej jest realizacja idei dobra – bogactwa, której konkretyzacją jest ideologia neoliberalizmu, zawierająca treści antropologiczne, ontologiczne i epistemologiczne. Ujawnienie jej oddziaływanie na praktykę pozwoliło mi na używanie kategorii neoliberalnej globalizacji. Stosując metodę dalszych zbliżeń wskazałem, że konkretyzacją neoliberalizmu jest tzw. konsensus waszyngtoński jako zbiór zasad ekonomicznych, który główni aktorzy globalizacji, pod pozorem uniwersalności, narzucają jako wyznaczniki reform gospodarczych dla wszystkich państw. Wskazałem, że neoliberalna globalizacja prowadzi do zwiększania nierówności społecznych, a przedstawione dane potwierdzają, że zmiana metody gospodarczej realizowana pod wpływem USA i innych mocarstw służy odbudowie warunków sprzyjających akumulacji kapitału, a w konsekwencji prowadzi do restauracji władzy elit ekonomicznych.

Innym aspektem moich badań nad ideologią obecną w ukształtowaniu globalizacji był krytyczny opis panującej narracji, a także wpływ globalizacji na przemiany kultury duchowej. Jej aspektem jest oddziaływanie pewnych treści postmodernizmu, który charakteryzuje się zgodą sztuki i filozofii na triumf przemysłu kulturowego z jego komercjalizacją wszystkich przejawów tak zwanej produkcji duchowej.

Podjęte badania ujawniły, że współczesna globalizacja neoliberalna prowadzi do depolityzacji, która oznacza podporządkowanie dobra wspólnego dobru partykularnemu reprezentowanemu przez siły rynkowe. Przejawem tego procesu jest zanik granicy między elitami politycznymi a posiadaczami kapitału; tzw. "drzwi obrotowe", które opisują proces przechodzenia polityków do korporacji i na odwrót. Depolityzacja to także zastępowanie sporów dotyczących modelu rozwoju społecznego przez techniczne dysputy na temat mechanizmów dostosowania się do wymogów rynku uzasadnianych doktryną neoliberalną.

Przeprowadzone analizy pozwoliły na stworzenie przeze mnie nowej kategorii dla opisu zmian w zachodnich systemach politycznych, którą nazwałem demokracją globalizacyjną. Uznałem, że istoty przemian nie oddawały określenia: deficyt demokracji oraz kryzys demokracji. Nowe pojęcie było wynikiem syntezy kategorii globalizacja i demokracja po krytycznej analizie funkcjonowania drugiej w warunkach pierwszej. Charakteryzuje ona proces instrumentalizacji demokracji przez aktorów globalizacji. Kategoria demokracja globalizacyjna adekwatnie oddawała rosnące uzależnienie systemu politycznego danego państwa od uwarunkowań zewnętrznych.

Ważnym aspektem badań procesów politycznych był opis ruchów politycznych i ideologicznych występujących przeciwko panowaniu neoliberalnej globalizacji. Ujawniały one możliwości jej przekształceń, a zarazem ideologiczność uzasadnień globalizacji jako procesu służącego całej ludzkości.

Badania globalizacji obejmowały zatem zarówno teorie jak również praktykę społeczną. Pozwoliły przedstawić proces w sposób całościowy, istotnościowy i poddany krytycznej refleksji humanistycznej. Udowodniły, że współczesna globalizacja jest procesem opartym na zasadzie zysk – strata, w której pierwszy człon opisuje sytuację właścicieli kapitału, reprezentowanych przez korporacje transnarodowe i najsilniejsze mocarstwa zachodnie natomiast drugi sytuację państw półperyferyjnych i peryferyjnych oraz większej części ich społeczeństw. Możliwość upodmiotowienia zapewniającego rozwój tych państw uzależniona jest od istotowej krytyki procesu globalizacji w jej różnorodnych wymiarach[12]. Zweryfikowałem pozytywnie hipotezę zakładającą wpływ układu sił kształtujących porządek międzynarodowy na możliwości implementacji relacji zysk – zysk. Jednobiegunowy porządek międzynarodowy oparty na narzucaniu neoliberalnej treści dla globalizacji jest zgodny z interesami korporacji transnarodowych i państw centrum.

W grupie dotyczącej omówionych powyżej kwestii znalazły się następujące publikacje:

– G. Cimek, *Podstawowe problemy geopolityki i globalizacji*, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2017.

[12]T. Klementewicz, *Geopolityka trwałego rozwoju. Ewolucja cywilizacji i państwa w trakcie dziejotwórczych kryzysów*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2013.

– G. Cimek,
砖国家与全球化新范式的必要性，肖肃、朱天祥主编，当前金砖国家研究的若干问题，北京：时事出版社，2017年版，第50-69页。(tłum. G. Cimek, *BRICS and Necessity of New Paradigm for Globalization*, (in:) Xiao Su and Zhu Tianxiang (eds.), *Current Issues in Contemporary BRICS Studies*, Current Affairs Press, Beijing 2017, s. 50-69.

W ostatnich latach uwagę poświęcałem przede wszystkim kwestii rywalizacji geopolitycznej dotyczącej przemian porządku międzynarodowego. Powodem podjęcia badań na geopolityką była dostrzeżenie związku występującego pomiędzy jednobiegunowym porządkiem międzynarodowym, a treścią i formą neoliberalnej globalizacji. Podejmując próbę analizy geopolityki dostrzegłem w literaturze obecność dylematów, co do jej statusu. Geopolitykę traktowano jako dyscyplinę naukową, paradygmat badawczy, metodę prowadzenia polityki, sposób myślenia o świecie albo doktrynę. Krytykowano ją za determinizm przyrodniczy i bycie instrumentem legitymizacji ekspansji mocarstwowej. Głównym celem moich badań było rozpoznanie istoty geopolityki oraz jej wpływu na kształtowanie polityki. Weryfikowałem hipotezę, że dominujące sposoby rozumienia geopolityki uzasadniają praktykę stosunków międzynarodowych, w której amoralne mocarstwa realizują swoje egoistyczne interesy. Efektem rywalizacji jest implementacja zasady zysk – strata w stosunkach międzynarodowych. Potwierdzeniem instrumentalizacji geopolityki w działalności mocarstw była analiza ewolucji myśli geopolitycznej, współczesnych perspektyw badawczych oraz ich aktywności w stosunkach międzynarodowych. Założyłem jednocześnie, że ta kategoria może być stosowana, ale wymaga rekonstrukcji teoretycznej i metodologicznej. Stąd po dokonaniu krytycznej refleksji zaprezentowałem własną definicję geopolityki określając także jej statusu metodologiczny. Zaproponowane ujęcie uznałem za warunek zmiany praktyki w kierunku realizacji zasady zysk – zysk.

Wynikiem prowadzonych przede mnie w tym zakresie badań jest publikacja 12 prac, w tym:

– 1 monografii,
– 4 artykułów (w tym 1 w języku angielskim; 2 w języku francuskim),
– 5 rozdziałów w pracach zbiorowych (w tym 1 w języku angielskim; 1 w języku chińskim),
– 1 współredakcja naukowa pracy zbiorowej w języku angielskim.

Za najważniejszą z nich uważam monografię pt. „Podstawowe problemy geopolityki i globalizacji", *w* której dwa rozdziały dotyczą geopolityki: pierwszy pt. „Miejsce geopolityki w badaniach stosunków międzynarodowych" i trzeci pt. „System międzynarodowy w warunkach bifurkacji". Kategoria geopolityka opisywała w niej dwa wymiary: pierwszy dotyczący poznawania pewnego aspektu aktywności aktorów geopolityki (*geopolicy)*, a drugi opisujący geopolitykę jako element aktywności politycznej państwa lub innego ośrodka decyzji politycznych (*geopolitics)*.

Moje badania w tym zakresie obejmowały dwa wymiary: teoretyczno – metodologiczny oraz empiryczny. W pierwszym z ich skoncentrowałam się na ewolucji myśli geopolitycznej oraz ustaleniu jej definicji i statusu metodologicznego.

Studium poznawcze pierwszego rozdziału publikacji składa się z czterech podrozdziałów. W pierwszym z nich opisałem naukowy wzorzec realizmu krytycznego wykazując jego zasadność dla badań geopolitycznych.

W drugim podrozdziale dokonałem systematyzacji pojęć: przestrzeń, społeczeństwo, polityka, stosunki międzynarodowe, bezpieczeństwo zewnętrzne, polityka zagraniczna, geografią polityczna, potęga. Uznałem, że wykazując określoną relacyjność uzyskałem koherencję pomiędzy abstrakcjami wyższego i niższego rzędu (tj. polityki i społeczeństwa). Wynikało to z przyjętego rozumienia kategorii abstrahowanie i abstrakcja, które oznacza ustalenie istotowych treści poprzez odrzucenie treści przejawowych. Próba zastosowania tej metody pozwoliła uniknąć, niekiedy występującego w literaturze geopolitycznej braku opisania rozumienia społeczeństwa i polityki[13]. W toku badań ustaliłem, że geopolityka może mieć różne odniesienia teoretyczne. Dominujące w literaturze nawiązania do myśli Niccolo Machiavellego i Thomasa Hobbesa, można zastąpić odniesieniem do kategorii „Dobro Wspólne" obecnej w myśli politycznej, m.in. u Platona, Arystotelesa, św. Tomasza z Akwinu, społecznej nauce Kościoła katolickiego, a także w Konstytucji Polskiej z 1997 roku.

W efekcie analizy literatury przyjąłem, że badanie stosunków międzynarodowych wymaga uznania ich odrębności w stosunku do rzeczywistości politycznej ujawniającej się wewnątrz państwa[14]. Pojawiający się dylemat związany z relacją pomiędzy nauką o stosunkach międzynarodowych a geopolityką rozwiązałem uznając, że ta druga nie jest odrębną naukę, czy dyscypliną, ale również nie można jej zredukować do doktryny uzasadniającej działania mocarstw. Geopolityka stanowi perspektywę badania stosunków międzynarodowych, którą wyróżnia refleksja nad porządkiem międzynarodowym skoncentrowanym na problemach: kodu geopolitycznego, mocarstwowości, potęgi, hegemonii, dominacji, zależności i stref wpływów[15] oraz obszarów konfliktogennych.

Powyższy wniosek potwierdziła analiza ewolucji myśli geopolitycznej opisana w trzecim podrozdziale. Jej pierwszy etap trwał do końca XIX i można go nazwać intuicyjnym, gdyż podejmował zagadnienia geopolityczne bez zastosowania tej nazwy. Kolejny okres rozpoczyna się wraz z narodzinami pojęcia „geopolityka" i trwa do końca II wojny światowej. Trzeci związany jest z geostrategią, która odrzucając determinizm geograficzny, staje się elementem w rozgrywce zimnowojennej. Wreszcie czwarty okres związany jest z zakończeniem zimnej wojny i poszukiwaniem nowych wymiarów geopolityki.

Czwarty podrozdział opisujący miejsce geopolityki w badaniach stosunków międzynarodowych zawiera rekonstrukcję wybranych perspektyw badawczych współczesnej geopolityki, tj.: cywilizacyjnej, informacyjnej, ideologicznej, geoekonomicznej, sieciowej,

---

[13] M. Gulczyński, *Politologia,* AJMAMER, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Warszawa 2010, s. 33; S. Opara, *Tyrania złudzeń. Studia z filozofi polityki*, Warszawa 2009, s. 26.

[14] E. Haliżak, *Nauka o stosunkach międzynarodowych a nauka o polityce*, (w:) *Wielo - i interdyscyplinarność nauki o stosunkach międzynarodowych,* pod red. A. Galganek, E. Haliżak, M. Pietraś, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2012.s. 39-76.

[15] J. Bryła, *Strefy wpływów w stosunkach międzynarodowych. Aspekty teoretyczne i praktyczne na przykładzie supermocarstw,* Wydawnictwo Naukowe INPiD UAM, Poznań 2002.

krytycznej, marksistowskiej. Została przybliżona istota poszczególnych podejść mająca na celu wskazanie ich specyfiki. Zgodnie z przyjętymi zasadami metodologicznymi przedstawione perspektywy dostarczyły szczegółowej wiedzy o różnych wymiarach myślenia geopolitycznego opisującego ten sam przedmiot.

Krytyczna refleksja nad różnorodnością podejść pozwoliła na wypracowanie przedmiotu geopolityki realizmu krytycznego. W wyniku badań doszedłem do wniosku, że oprócz treści ontologicznych i epistemologicznych badania geopolityczne powinny mieć również treści antropologiczne, często przyjmowane milcząco. Wszystkie trzy wymiary określiły przyjęty status metodologiczny geopolityki. Odniesienie do wzorca naukowego realizmu krytycznego pozwoliło nazwać proponowane podejście geopolityką realizmu krytycznego. Sens kategorii krytyka jest tu jednak podwójny. Oprócz opisanego wzorca dotyczy on także konieczności uwzględniania w badaniach geopolitycznych niektórych założeń funkcjonujących w ramach teorii krytycznej w naukach społecznych[16]. Prezentacja funkcji geopolityki realizmu krytycznego stanowiła dopełnienie jej charakterystyki.

Zagadnienia dotyczące statusu teoretycznego geopolityki były przedmiotem następujących publikacji:

- G. Cimek, *Podstawowe problemy geopolityki i globalizacji*, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2017.
- G. Cimek, *Globalne aspiracje grupy BRICS*, "Przestrzeń społeczna", nr 1/2013 (5), s. 128-158.

Drugi wymiar badawczy koncentrował się empirycznym wymiarze geopolityki, tzw. geopolityce praktycznej. Celem poznawczym było ukazanie motywów, determinant, metod i efektów rywalizacji geopolitycznej. Koncentrowałem się początkowo na wybranych aspektach aktywności geopolitycznej, następnie poszczególnych aktorach geopolityki, aby dojść do próby przedstawienia istoty rywalizacji dotyczącej porządku międzynarodowego. Za najważniejszą z publikacji w tym zakresie uważam rozdział trzeci pt. „System międzynarodowy w warunkach bifurkacji" monografii „Podstawowe problemy geopolityki i globalizacji".

W badaniu wykorzystującym perspektywę ideologiczną udowodniłem rolę kultury w kształtowaniu mocarstwowych przewag Stanów Zjednoczonych. Wykazałem, że amerykańska *soft power* opiera się na upowszechnianiu systemu wartości legitymizujących globalną politykę USA.

Szczególnie istotne były dla mnie dwie publikacje w cenionym francuskim czasopiśmie naukowym „Outre Terre". W pierwszej zbadałem rolę Polski w geopolitycznej rywalizacji Stanów Zjednoczonych i Rosji dokonując analizy trzech czynników: położenia geopolitycznego, jego interpretacji historycznej oraz wpływu mentalności na decyzje polityczne. Ukazałem przemiany polskiego kodu geopolitycznego, który wraz z budowaniem strategicznego partnerstwa z USA, opierał się na coraz większej krytyce Federacji Rosyjskiej. W drugiej publikacji w języku francuskim udowodniłem zasadniczą rolę Niemiec w kształtowaniu polityki europejskiej. Analizowałem sprzeczności ujawniających się w Unii

[16] J. L. Kincheloe, P. McLaren, *Teoria krytyczna i badania jakościowe. Rewizja* [w:] N.K. Denzin, Y.S. Lincoln (red.), *Metody badań jakościowych, t. 1*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010, s. 437-442.

Europejskiej dotyczące: kryzysu neoliberalnej globalizacji, dążenia USA do zachowania hegemonii globalnej; alienacji instytucji unijnych prowadzących do kryzysu demokracji w państwach narodowych oraz wzrostu podziałów w UE pomiędzy centrami, półperyferiami i peryferiami. Trafnie prognozowałem, że kryzysowi UE będzie sprzyjało referendum o wyjściu Wielkiej Brytanii i separatyzm w Hiszpanii.

Dwie francuskojęzyczne publikacje w renomowanym czasopiśmie europejskim miały duży rezonans. Dzięki pozytywnej ocenie otrzymanej od specjalistów uzyskałem potwierdzenie trafności rozwijanej metodologii naukowej.

W kolejnym etapie badań rozpocząłem badania struktur formalnych i nieformalnych, tworzonych przez państwa nie - zachodnie w celu podważenia porządku jednobiegunowego opartego o dominację USA. Do takiego podejścia skłoniła mnie obserwacja przemian porządku międzynarodowego, którego katalizatorem był kryzys finansowy 2007-2008.

Zwróciłem szczególną uwagę na tendencje integracyjne w przestrzeni eurazjatyckiej. Opisałem rosnące znaczenia Szanghajskiej Organizacji Współpracy (SzOW) w Eurazji punktu widzenia Unii Europejskiej. Jej członkowie to Chiny (CHRL) i Rosja, a obok nich także Kazachstan, Kirgizja, Tadżykistan, Uzbekistan. Ważnym czynnikiem powstania SzOW było dążenie do przeciwstawienie się hegemonii Stanów Zjednoczonych.

Szczególne miejsce w moich badaniach zajęła grupa BRICS, składająca się z Brazylii, Rosji, Indii, Chińskiej Republiki Ludowej i Republiki Południowej Afryki, którą uznałem za ważny czynnik opisu przemian porządku międzynarodowego. Taki obraz BRICS pojawiał się w literaturze anglojęzycznej i rosyjskojęzycznej, tymczasem w literaturze polskiej grupę lekceważono i ograniczano do giełdowej koncepcji inwestycyjnej. Wyrazem jej słabego rozpoznania było częste używanie skrótu BRIC zamiast BRICS, także od 2011 roku, gdy do grupy dołączyła już RPA. Moje badania rozpocząłem jeszcze przed przyjęciem RPA stopniowo uświadamiając sobie, że BRICS jest nową jakością w stosunkach międzynarodowych, której analiza pozwala zidentyfikować sprzeczności pomiędzy mocarstwami. Wpływ na szczególną koncentrację badań nad BRICS miał mój udział w ważnych konferencjach zagranicznych (Moskwa, Helsinki), gdzie miałem możliwość poznania badaczy oraz praktyków pochodzących z jej państw członkowskich. Za szczególnie wartościową uznałem dyskusję z badaczami, do których należą: prof. Song Hong (Chinese Academy of Social Sciences), prof. Irina Z. Yarygina (Financial University under the Government of the Russian Federation and of the MGIMO), prof. George Toloraya (National Committee on BRICS Research, Russia), Professor Harilal, (Member of the State Planning Board, Government of Kerala, India), prof. Oliver Stuenkel (International Relations at the Getúlio Vargas Foundation), prof. Zhu Tianxiang (Sichuan International Studies University). Dzięki sieci kontaktów naukowych uzyskałem możliwość konsultacji dotyczących rozwoju grupy, dostępu do nowej literatury oraz informacji o konferencjach poświęconych BRICS.

W opracowaniu problemu poznawczego wykorzystałem dorobek teoretyczny o charakterze interdycyplinarnym. Oprócz metod politologicznych zastosowałem metody psychologiczne (introspekcja), socjologiczne (mechanizm samospełniających się przepowiedni), statystyczne (analiza ilościowa), oraz wykazałem zasadność uznania odrębności nauki społecznej ukazując w jaki sposób badanie wpływa na zmianę swojego przedmiotu (np. idea rynków BRIC stworzona w 2001 roku dla potrzeb inwestycyjnych przez

korporację Goldman Sachs została przekształcona i wykorzystana do tworzenia grupy państw o szerokich aspiracjach reformistycznych).

Rozwój moich badań nad grupą BRICS przedstawia zarazem ewolucję grupy w kontekście przemian porządku międzynarodowego. W szeregu artykułów udowodniłem znaczenie BRICS dla zmiany porządku międzynarodowego. Podkreśliłem jej reformizm, który oznaczał aktywne włączenie się w funkcjonujące struktury globalne oraz wolę podmiotowego udziału w rozwiązywanie problemów ekonomicznych i politycznych poprzez negocjacje prowadzące do uwzględniania interesów państw „Globalnego Południa". Rozwijana agenda BRICS ukazywała nowe aspiracje dotyczące woli rozwiązywania problemów globalnych, politycznych, gospodarczych, ideologicznych.

Zbadałem także relacje Unii Europejskiej i BRICS. UE traktuje państwa należące do grupy rozdzielnie; podkreśla wagę współpracy gospodarczej, ale jednocześnie ich integracje między sobą traktuje jako wyzwanie w sferze geopolityki oraz wizji porządku międzynarodowego. Przede wszystkim dążenie BRICS do reprezentacji interesów państw półperyferyjnych stoi w sprzeczności z ideą dwóch prędkości w UE, która faworyzuje państwa bogatego centrum.

W studium przypadku na temat postawy państw BRICS wobec kryzysu ukraińskiego ukazałem rywalizację potęg o kształt porządku międzynarodowego w jej konkretności. Kryzys ukraiński uznałem za pierwszy konflikt w ramach świata wielobiegunowego, w którym z jednej strony występują państwa dążącego do zmiany, tj. Rosja i Chiny, a z drugiej broniący swoich przewag świat zachodni, a głównie Stany Zjednoczone. Udowodniłem, że BRICS sprzyjał pozycji Rosji wobec wydarzeń na Ukrainie.

W toku dalszych badań pozytywnie zweryfikowałem wcześniejsze prognozy mówiące o wzroście integracji i ewolucji BRICS prezentując rozwój instytucjonalizacji. Przedstawiłem powstanie dwóch instytucji gospodarczych Nowego Banku Rozwoju i Funduszu Rezerw Walutowych. Potwierdziłem wcześniejsze założenia dotyczące zasadniczej role gospodarki w przekształceniach politycznych i ideologicznych. W dążeniu do reform globalnego ładu politycznego BRICS rozpoczął od zmian międzynarodowego ładu ekonomicznego przez podważanie monopolu dominujących instytucji globalnych.

W kolejnym etapie badań zwróciłem uwagę, że w przemianach porządku międzynarodowego to Chińska Republika Ludowa jest najsilniejszym mocarstwem w grupie BRICS, stając się głównym rywalem USA. Osiągając status drugiej gospodarki świata Chiny zmieniały swój kod geopolityczny – od akceptacji globalizacji z dominującą rolą USA i Zachodu, do uznania własnej podmiotowości w kierunku świata wielobiegunowego. W efekcie współpracy naukowej z prof. Tianxiang Zhu z Sichuan International Studies University, ten problem stał się istotnym fragmentem dalszych badań i ważnym momentem rozwoju naukowego. Częściowe wyniki badań zostały opublikowane. Współpraca z chińskim uniwersytetem pozwoliła na rozpoczęcie prac nad kolejną publikacją oraz przygotowanie zakresu wspólnych programów badawczych, które planujemy rozwijać w najbliższym czasie.

Szeroki rezonans międzynarodowy uzyskała publikacja artykułu w języku chińskim. Jej celem było ukazanie roli BRICS w przemianach paradygmatu współczesnej globalizacji. Ze względu na pojawienie się artykułu w czasie dziewiątego szczytu BRICS w chińskim Xiamen, uważam go za ważną część dorobku naukowego. Przedstawiony problem stanowi

wkład w aktualną debatę w literaturze światowej dotyczącą kierunku przemian porządku międzynarodowego.

Zwieńczeniem mojej dotychczasowej pracy naukowej w aspekcie badania przemian porządku międzynarodowych jest charakterystyka systemu międzynarodowego w procesie bifurkacji w ostatniej części monografii pt. „Podstawowe problemy geopolityki globalizacji". Opisałem tam istotę współczesnej rywalizacji geopolitycznej poprzez zastosowanie podziału na świat euroatlantycki i eurazjatycki. Doszedłem do wniosku, że centrum geopolityki euroatlantyckiej stanowią obecnie państwa cywilizacji zachodniej należące do G-7, z hegemoniczną rolą USA; natomiast gospodarczym centrum przestrzeni eurazjatyckiej są leżące w Azji Wschodniej, Chiny (ChRL), a militarnie i dyplomatycznie Rosja leżąca na tzw. heartlandzie; ważną pozycję zajmują też Indie. Świat eurazjatycki jest więc złożony z mozaiki cywilizacji: rosyjskiej, chińskiej, hinduistycznej i islamskiej.

Politolodzy i badacze stosunków międzynarodowych zgodnie wskazują, ze kryzys finansowy w USA w 2008 roku rozpoczął erozję monopolu, jaki od XVI wieku Zachód sprawował nad biegiem historii świata. W stosunkach międzynarodowych nowa sytuacja była określona jako: interregnum, nowy XXI wiek, nowy nieporządek świata, czy okres bifurkacji. Wskazałem, że mamy do czynienia z sytuacją, w której nie funkcjonowały już stare reguły systemowe, a nowych jeszcze nie ma. Stąd system międzynarodowy stał przed alternatywą: albo pogrążenie w partykularyzmach i natężenie konfliktów międzynarodowych, albo sprawiedliwy ład uwzględniający różnorodność ludzkiej kultury. Prognozowałem, że obserwowane tendencje wskazują na możliwość implementacji nowego porządku międzynarodowego w oparciu o paradygmat win- win (zysk-zysk).

W wyniku przeprowadzonych badań opracowałem model rywalizacji o przekształcenia porządku międzynarodowego. W jego ramach wyróżniłem procesy obrony hegemonii, a z drugiej przeciwne im procesy kontrhegemoniczne. Ten model wynikał z dostrzeżenia dynamiki procesu. Zmodyfikowałem wcześniejsze konkluzje dotyczące roli BRICS, ukazując, że nie jest ona najważniejszym stymulatorem zmian globalnych, ale pochodną roli Chin i współpracy chińsko – rosyjskiej. Założenia geopolityki realizmu krytycznego, a zwłaszcza odróżnienie kategorii istota, przejaw oraz pozór, wpłynęły na określenie współpracy tych państw jako sojuszu kontrhegemonicznego, pomimo, że w oficjalnych wypowiedziach tak nazwa nie funkcjonuje. Nowsze wydarzenia wydają się potwierdzać opisane tendencje i zasadność przedstawionych wniosków.

W wyniku podejmowanych przeze mnie badań powstały następujące publikacje, skoncentrowane przede wszystkim na rywalizacji geopolitycznej, aktorach geopolityki i porządku międzynarodowym:

- G. Cimek, *BRICS and Necessity of New Paradigm for Globalization,* (in:) Xiao Su and Zhu Tianxiang eds., *Current Issues in Contemporary BRICS Studies,* Beijing: Current Affairs Press, 2017, pp. 50-69. G.Cimek,
  金砖国家与全球化新范式的必要性，肖肃、朱天祥主编，当前金砖国家研究的若干问题，北京：时事出版社，2017年版，第50-69页
- G. Cimek, *Podstawowe problemy geopolityki i globalizacji*, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2017.

- G. Cimek, T. Zhu, *China and New International Order: thoughts and practice of justice*, "Gdańskie Studia Azji Wschodniej", Zeszyt 9/2016, s. 90-104 (mój udział szacuję na 50%).
- G. Cimek, *Boundary conditions of multilateralism as a factor of international security in the XXI century (w:) Security in the conditions of bifurcation of the international system. Challenges for policy and education,* ed. M. Brodnicki, G. Cimek, D. Bień, Wydawnictwo Talkom, Kijów 2016,s. 95-112.
- G. Cimek, *Instytucjonalizacja jako czynnik rozwoju klubu BRICS (w:) Normy, wartości i instytucje we współczesnych stosunkach międzynarodowych,* T.1, pod redakcją E. Stadtmuller i Ł. Fijałkowskiego, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2015, s. 189-206.
- G. Cimek, *L'Union européenne marchepied de l'Allemagne dans le monde*, „Outre – Terre. Revue europeenne de geopolitique", 2014/4 (N° 41), L'Esprit du Temps, Paris, s. 219 – 224.
- G. Cimek, *BRICS jako wyzwanie dl Unii Europejskiej* (w:)*X lat Polski w Unii Europejskiej - doświadczenia i perspektywy,* Wydawnictwo Gdańskiej Szkoły Wyższej, Gdańsk 2014,s. 237-253.
- G. Cimek,*Stosunek BRICS do kryzysu ukraińskiego wyrazem nowej wizji porządku międzynarodowego (w:) Czas EuroMajdanu,* pod red. R. Potocki, M. Domagała, D. Miłoszewska, Europejskie Centrum Analiz Geopolitycznych, Warszawa 2014, s. 704-729.
- G. Cimek, *BRICS – w kierunku nowego reformizmu w polityce międzynarodowej,* „Konteksty społeczne", tom 1, nr 1, 2013, s. 62-72.
- G. Cimek, *Varsovie Pour l'Amérique et contre la Russie ? Nous doutons donc noussommes,* „Outre – Terre. Revue europeenne de geopolitique", nr 2013/3, 37, L'Esprit du Temps, Paris, s. 219-238.
- G. Cimek, *Globalne aspiracje grupy BRICS,* "Przestrzeń społeczna", nr 1/2013 (5), s. 128-158.
- G. Cimek, *Bezpieczeństwo Polski i Unii Europejskiej wobec wzrostu znaczenia Szanghajskiej Organizacji Współpracy* (w:) *Unia Europejska a bezpieczeństwo Polski,* red. M. Malinowski, S. Musiał, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2011, s. 87-107.
- G. Cimek, *Znaczenie BRIC w polityce współczesnej Rosji* (w:) *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i dla świata. Kontekst międzynarodowy,* pod red. J. Diec, Kraków 2011, s. 135-152.
- G. Cimek, *Rola kultury w kształtowaniu przewagi geopolitycznej Stanów Zjednoczonych,* „Racja stanu", nr 2 (8) 2010, Instytut Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2010, s. 169-178.

Za swój główny wkład w rozwój politologii uznałem stworzenie nowego narzędzia badawczego, którym jest geopolityka realizmu krytycznego. Jego nowość jest uwarunkowana przez kilka elementów. Pierwszym jest oparcie go na wzorcu naukowym realizmu krytycznego, do którego zalet zaliczyłem: prymat ontologii przed epistemologią; w tej drugiej oddzielenie przejawów od istoty, prawdy od pozoru; stosowanie zarówno metod ilościowych oraz jakościowych; akceptację roli teorii, która pozwala na analizy struktur bezpośrednio nieobserwowalnych, ale ważnych dla rozumienia procesów geopolitycznych. Drugim elementem składającym się na geopolitykę realizmu krytycznego jest odniesienie badań do

wskazówek płynących z teorii krytycznych, przede wszystkim: ukazywania metod używanych przez mocarstwa w podporządkowaniu słabszych państw; identyfikowania podziałów wewnątrz społeczeństw przez pryzmat procesów geopolitycznych, a także podkreślanie funkcji krytycznej, którą jest dostarczenie wiedzy naukowej pozwalającej na upodmiatawianie słabszych grup społecznych i państw. Trzecim elementem jest wypracowanie statusu metodologicznego geopolityki realizmu krytycznego, który oprócz treści ontologicznych i epistemologicznych zawiera treści antropologiczne oparte o zasadę zysk-zysk. To pozwoliło na wypracowanie własnej definicji geopolityki realizmu krytycznego oraz jej funkcji, które odbiegają od większości sposobów rozumienia geopolityki. Wpływ na moje podejście miała próba implementacji nowego paradygmatu badań społecznych, m.in. zasad holizmu, systemowości, organizmiczności i ekologizmu. Pozwoliło mi to na szerokie zastosowanie w badaniach politologicznych wyników badań ekonomicznych, socjologicznych i kulturologicznych, a więc realizację postulatów interdyscyplinarnych, które uważałem za adekwatne do rozpatrywania złożoności współczesnych stosunków międzynarodowych.

W efekcie badań udowodniłem, że polityka w warunkach globalizacji nie służyła realizacji dobra wspólnego. Zwiększający się poziom wpływu procesów międzynarodowych zmniejszył możliwości prowadzenia tak rozumianej polityki przez państwa, czego przejawem był rozwój demokracji globalizacyjnej, którą to kategorię stworzyłem jako narzędzie badania tej zależności. O kształcie porządku międzynarodowego decydowały mocarstwa G-7 z hegemoniczną rolą USA, które sprzyjały utrzymaniu przewagi nad słabszymi państwami oraz dominacji korporacji transnarodowych w przestrzeni geokonomicznej. W efekcie relacje międzynarodowe były oparte o zasadę zysk – strata. Moje badania ujawniły tendencje przemian porządku międzynarodowego przewidując możliwość przekształcenia polityki i geopolityki z instrumentów realizacji interesów dominujących grup społecznych i mocarstw hegemonicznych w kierunku upodmiotowienia pozwalającego realizować zasadę zysk – zysk w stosunkach wewnętrznych i międzynarodowych. Wypracowanie narzędzia badawczego, którym jest geopolityka realizmu krytycznego, pozwoliło na uzyskanie przedstawionych weryfikacji hipotez badawczych oraz zaprezentowanie prognoz dotyczących zmian. Z drugiej strony będąc nową perspektywą, uzasadniło potrzebę badania stosunków międzynarodowych z uwzględnieniem roli moralności w kształtowaniu przez mocarstwa takiego porządku międzynarodowego, w którym będą realizowanego także interesy słabszych aktorów zgodnie z zasadą zysk – zysk i prymatem dobra wspólnego.

5. POZOSTAŁE OBSZARY ZAINTERESOWAŃ NAUKOWYCH I POZOSTAŁE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWO-BADAWCZE ORAZ ORGANIZACYJNE

5.1 Pozostałe obszary zainteresowań naukowych i osiągnięcia w tym zakresie

Prowadząc badania nad wyżej przedstawionymi problemami, podejmowałem również próby analizowania kwestii związanych z głównym nurtem moich badań. W dążeniu do udoskonalenia mojego warsztatu zajmowałem się różnorodną tematyką, której motywem było poszukiwanie związków różnych form życia społecznego z polityką.

Ważnym aspektem tych badań były zagadnienia teoretyczne i metodologiczne, których celem było pogłębienie świadomość badawczej w tym zakresie. Rozważałem problem roli

wartości w nauce o polityce, a także użyteczności różnych teorii stosunków międzynarodowych z punktu widzenia ich przydatności dla rozwijanej przeze mnie perspektywy badawczej.

Do prac z tego zakresu zaliczam:

- G. Cimek, *Krytyczna analiza wybranych aspektów teorii neoliberalizmu* (w:) *Liberalizm i neoliberalizm w nauce o stosunkach międzynarodowych . Teoretyczny pluralizm*, pod red. E. Haliżak, R. Ożarowski, A. Wróbel, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2016, s. 233-246.
- G. Cimek, *Perspektywa badawcza Immanuela Wallersteina w badaniu stosunków międzynarodowych* (w:) *Wielo - i interdyscyplinarność nauki o stosunkach międzynarodowych,* pod red. A. Gałganek, E. Haliżak, M. Pietraś, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2012, s. 367-383.
- G. Cimek, *Wartości w poznawaniu zjawisk i procesów politycznych* (w:) *Politologia jako nauka? Analiza politologiczna wobec kwestii współczesnego świata,* pod red. M. Krzysztofik, D. Gauza, Wydawnictwo Majus, Zielona Góra 2009, s. 39-48.

Kolejnym kierunkiem moich zainteresowań była charakterystyka współczesnych państw. Najwięcej uwagi poświęcam przypadkowi Rosji oraz Polski, stosunków pomiędzy tymi państwami oraz Unią Europejską. Celem moich badań w tym zakresie była próba ukazania czynników określających ich pozycję w stosunkach międzynarodowych. W opracowaniach starałem się przedstawiać z jednej strony rolę uwarunkowań cywilizacyjnych, a z drugiej wpływ rywalizacji geopolitycznej na decyzje polityczne podejmowane przez tych aktorów. Obserwowałem zwłaszcza wzrastające znaczenie Federacji Rosyjskiej, co stanowiło jednocześnie pozytywną weryfikację prognoz przedstawionych w publikacji obejmującej treści pracy doktorskiej. To właśnie badania na wzrastającym potencjałem Rosji doprowadziły mnie do rozpoczęcia analiz grupy BRICS, którą uznałem za istotny instrument Moskwy w kształtowaniu przemian porządku międzynarodowego. Opublikowałem dwie monografie, trzy prace zbiorowe oraz trzy artykuły podejmujące tę problematykę:

- G. Cimek, *Procesy odbudowy mocarstwowej pozycji Rosji*, (w:) *Fenomen Rosji. Pamięć przeszłości i perspektywy rozwoju. Cz. 2 Kontekst polityczny i gospodarczy,* pod red. J. Diec, A. Jach, , Księgarnia Akademicka, Kraków 2014, s. 153-163.
- G. Cimek, *Dilemmas of Russian Civilization Identity*, (w:) *Territories and Identities in Central, Eastern and Southeastern Europe,* Edited by V. Mihaylov, Instytut Geopolitiki, Częstochowa, 2014, s. 208-224.
- G. Cimek, *Wyzwania dla Polski jako uczestnika integracji europejskiej* (w:) *Polska w Europie 1989 -2014 25 lat po przemianach. Wybrane aspekty transformacji politycznych*, Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Koszalin 2014, s. 31-46.
- G. Cimek, *„Suwerenna demokracja" – prawica czy specyfika rosyjska? Prawica w Polsce i na świecie w XX i XXI wieku*, pod red. S. Chazbijewicz, M. Chełminiak, T. Gajowniczek, „Studia politologiczne", Vol. III, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, 2013, s. 269-278.

- G. Cimek, M. Franz, K. Szydywar-Grabowska, *Współczesne stosunki polsko – rosyjskie. Wybrane problemy*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2012, ss. 228 (mój udział szacuję na 30%).
- G. Cimek, *Rosja. Państwo imperialne?* Wydawnictwo Akademii Marynarki Wojennej, Gdynia 2011, ss. 330 – zaktualizowana i rozszerzona wersja pracy doktorskiej „Czynniki kształtujące Rosje jako państwo imperialne".
- G. Cimek, *Pomiędzy centrum a peryferiami. Wyzwania dla państwa*, „Zeszyty Naukowe AMW. Zeszyty specjalne AMW", nr 187 A, Gdynia 2011, s. 41-56.
- G. Cimek, *Uwarunkowania cywilizacyjne w stosunkach Rosji i Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe AMW. Publikacje z zakresu europejskiej integracji, polityki i bezpieczeństwa", rok LI, nr 181 A, Gdynia 2010, s. 35-46.

Moje zainteresowania interpretacją cywilizacyjną oraz holizmem metodologicznym stały się motywem poszukiwania odpowiedzi na temat roli religii w kształtowaniu procesów politycznych i geopolitycznych. Na ten aspekt moich potrzeb poznawczych miała wpływ przynależność do Polskiego Towarzystwa Religioznawczego, gdzie w kadencji w latach 2015 -2019 otrzymałem funkcję Przewodniczącego Sądu Koleżeńskiego. Celem moich badań w tym zakresie było ukazanie wpływu myślenia religijnego na kształt doktryn politycznych, myśl polityczną i instytucje polityczne. Starałem się wskazać na to powiązanie skupiając się na przykładach pochodzących z Polski, a przede wszystkim Rosji. Do publikacji koncentrujących się na tej tematyce należą:

- G. Cimek, *Miejsce mesjanizmu w myśli Mariana Zdziechowskiego jako przykład religijnych uwarunkowań polityki*, „Przegląd Religioznawczy", nr 2/2014, s. 41-56.
- G. Cimek, *World Russian National Council as a religious and political institution*, „Anglojęzyczny Suplement Przeglądu Religioznawczego", 2012, no. 1, s. 101-114.
- G. Cimek, *Polityka w myśli Włodzimierza Sołowiowa*, „Colloquium" rocznik I, Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych, Akademia Marynarki Wojennej, Gdynia 2009, s. 23-34.
- G. Cimek, *Elementy prawosławia w myśli eurazjatyckiej*, „Przegląd Religioznawczy", 4/234, 2009, s. 225-236.

Za istotne prace podejmujące problematykę nawiązującą do głównego osiągnięcia naukowego w wymiarze politologicznym uważam w swoim dorobku trzy artykuły:

- G. Cimek, *Elementy religijne w politycznych i ekonomicznych przejawach globalizacji*, „Przegląd Religioznawczy", 2016, nr 2 (260), s. 161-171.
- G. Cimek, *Przywództwo polityczne- interpretacja w kontekście współczesnej globalizacji*, (w:) *Historia – interpretacja - reprezentacja*, red. L. Mokrzecki, M. Brodnicki, J. Taraszkiewicz, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2015, s. 181-194.
- G. Cimek, *W kierunku demokracji globalizacyjnej*, „Colloquium" rocznik II, Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych, Akademia Marynarki Wojennej, Gdynia 2010, s.11-24.

Jestem również autorem artykułów, które nie dotyczą przedstawionych powyżej obszarów badawczych (prace te uwzględniłam w załączniku 5).

5.2. Granty badawcze

Ważną część mojej pracy naukowej stanowiło uczestnictwo w grantach badawczych. Doświadczenie to traktuję jako możliwość zdobywania nowych kompetencji niezbędnych do rozwoju naukowego.

Brałem udział w następujących rektorskich grantach badawczych:

- Współczesne relacje polsko-rosyjskie; pracowałem w zespole pod kierownictwem dr. hab. Macieja Franza, prof. nadzw. AMW w latach 2008-2011. Celem badań było wielowymiarowe ukazanie stanu stosunków polsko-rosyjskich. Skupiałem się w nich głównie na wymiarze cywilizacyjnym oraz roli stereotypów.
- Metody geopolityczne w rozpoznaniu polityki zagranicznej; pracowałem w zespole pod kierownictwem dr. hab. Mirona Kłusaka, prof. nadzw. AMW w latach 2013-2016. Celem pracy badawczej było rozpoznanie i zdefiniowanie współczesnych metod geopolitycznych pozwalających na optymalizację polityki zagranicznej państwa. Przesłanką dla wskazanego problemu było dostrzeżenie dynamiki stosunków międzynarodowych, odnotowujących nowe zjawiska i procesy.
- Bezpieczeństwo Polski wobec wzrostu znaczenia państw BRICS na arenie międzynarodowej; pełniłem funkcję kierownika zespołu badawczego w latach 2014-2016. Celem pracy było przedstawienie szans i zagrożeń dla Polski związanych z obserwowanymi przemianami porządku międzynarodowego, ze szczególną rolą grupy BRICS.
- Przemiany geoekonomiczne i geopolityczne w przestrzeni eurazjatyckiej, pełniłem funkcję kierownika zespołu od roku 2017. Celem badań było przedstawienie sytuacji geopolitycznej i geokonomicznej państw należących do przestrzeni eurazjatyckiej z punktu widzenia mocarstw, przede wszystkim Rosji i Chin (ChRL). Ponadto przedstawienie szans i zagrożeń geopolitycznych i geoekonomicznych dla Polski.
- Od 2018 roku zacząłem pełnić funkcję kierownika projektu badawczego finansowanego ze środków Ministra Obrony Narodowej, pt. Polska polityka zagraniczna i obronna wobec przemian systemu międzynarodowego w XXI wieku. Za główny cel badawczy przyjęto ukazanie współczesnych przemian systemu międzynarodowego jako obiektywnego punktu odniesienia dla kształtowania polskiej polityki obronnej i zagranicznej. Pozwoli to odpowiedzieć na pytanie w jaki sposób przemiany na poziomie systemu międzynarodowego wpływają na decyzje dotyczące polskiej polityki zagranicznej i obronnej oraz na ile są brane pod uwagę w dokonywanych zmianach.

Do najważniejszych efektów uczestnictwa w pracach badawczych zaliczam: (1) opublikowanie monografii poświęconej stosunkom rosyjsko – polskim pt. „Współczesne stosunki polsko – rosyjskie"; współpracę z cenionym badaczem geopolityki, prof. Mirosławem Kłusakiem, która wpłynęła na treści publikacji pt. „Podstawowe problemy geopolityki i globalizacji"; (2) zamieszczanie artykułów w czasopismach naukowych, takich jak: „Studia Politologiczne", „Gdańskie Studia Azji Wschodniej"; „Przegląd Religioznawczy", „Social Space - Przestrzeń społeczna", „Racja stanu"; „Historia i Polityka. Studia z historii myśli politycznej i dyplomacji", „Outre – Terre. Revue europeenne de geopolitique"; (3) publikacje w pracach zbiorowych; (4) prezentację referatów na

konferencjach międzynarodowych; (5) członkowstwo w Komitecie Redakcyjnym renomowanego francuskiego czasopisma zajmującego się geopolityką "Outre Terre. Revue europeenne de geopolitique", które działa pod patronatem Europejskiej Akademii Geopolityki; (6) rozwinięcie współpracy naukowej z prof. Tianxiang Zhu z Sichuan International Studies University (7) rozwinięcie współpracy naukowej z badaczami z z Uniwersytetu Warszawskiego.

Istotnym elementem mojej aktywności jest uczestnictwo w zespole badawczym Współczesnej Myśli Społecznej i Morskiej w Polsce od 2014 roku, którego kierownikiem jest dr hab. Jerzy Kojkoł, prof. nadzw. AMW, Dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych AMW. Zespół zajmuje się badaniami myśli społecznej, politycznej i religijnej w Polsce, a także myślą morską. Efektem współpracy są artykuły dotyczące polskiej myśli religijno – politycznej.

5.3. Aktywność dydaktyczna

W ramach działalności dydaktycznej prowadzę obecnie wykłady i ćwiczenia w Instytucie Stosunków Międzynarodowych Akademii Marynarki Wojennej na dwóch kierunkach studiów: stosunkach międzynarodowych oraz wojsko w systemie służb publicznych. Są to: Przemiany cywilizacyjne współczesnego świata, Geografia polityczna i geopolityka, Globalizacja i regionalizacja, Rosja w polityce międzynarodowej, Mentoring projektu. W poprzednich latach prowadziłem, m.in. następujące zajęcia: Teoria polityki, Państwa poradzieckie w polityce międzynarodowej, Metodologia badań politologicznych, Zagrożenia i wyzwania we współczesnej Europie, Współczesne stosunki polsko – rosyjskie. Ponadto od 2010 roku prowadzę seminaria dyplomowe.

Moje umiejętności dydaktyczne pozwoliły także na prowadzenie zajęć w języku angielskim. W ramach projektu „Podnoszenia jakości kształcenia na kierunku stosunki międzynarodowe – profil praktyczny" prowadziłem warsztaty w języku angielskim dotyczące prognozowania w stosunkach międzynarodowych pt. „Analytical workshops in the field of foresight" w latach 2016, 2017, 2018, na których wprowadzałem innowacyjne metody dydaktyczne.

W latach 2013-2017 prowadziłem również zajęcia w ramach programu Erasmus i Erasmus+, m.in.: Political geography and geopolitics, Transformation of civilization in the modern world, Geopolitical global policy priorities.

W doskonaleniu warsztatu dydaktycznego ważnym doświadczeniem było ukończenie przeze mnie szkolenia pt. „Train the Trainers" realizowane przez Centrum Studiów Podyplomowych i Szkoleń SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego (19.04-31.05.2016). Celem kursu była nauka nowych technik i metod nauczania. Dzięki uzyskanej wiedzy udoskonaliłem wykłady i ćwiczenia wprowadzając niektóre z nich do zajęć: piramidę skojarzeń, koło analogii, analizę morfologiczną, burzę mózgów. Efektem modernizacji są lepsze wyniki dydaktyczne uzyskiwane przez studentów.

Dotychczas wypromowałem 83 prace licencjackie i 5 prac magisterskich. W 2015 roku praca licencjacka, autorstwa Alicji Janczur pt. „Dylematy identyfikacji cywilizacji słowiańskiej w badaniach stosunków międzynarodowych", której byłem promotorem,

otrzymała nagrodę Rektora AMW II stopnia za najlepszą na kierunkach nietechnicznych, co uważam za swój sukces dydaktyczny.

Od 2012 roku jest opiekunem koła naukowego „Geopoliticus" funkcjonującego na Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni. W ciągu 6 lat funkcjonowania koła jego członkami było kilkadziesiąt osób. Udział w pracach koła naukowego wpływał na podnoszenie kompetencji przez studentów.

Moje doświadczenie dydaktyczno - naukowe obejmuje również wyjazdy zagraniczne. W ramach stypendium programu Erasmus odbyłem dwa wyjazdy, które były ściśle związane z tematyką głównego osiągnięcia naukowego.

- Yasar University in Izmir, Turkey, 1-7.05.2012. Wykłady i seminaria dotyczące: *The role of geopolitics in the process of globalization.*
- Pantheion University of Social and Political Sciences in Athens, Greece, 9-16.05.2013. Wykłady i seminaria dotyczące: *The origin and the role of the BRICS club in the international relations.*

W trakcie seminariów, wykładów i dyskusji zarówno w Grecji jak i Turcji, miałem możliwość weryfikacji własnych hipotez badawczych oraz rozwój moich kompetencji dydaktycznych.

W doskonaleniu mojego warsztatu dydaktycznego i naukowego ważną rolę odegrał trzytygodniowy pobyt w Stanach Zjednoczonych w dniach 1-23.06.2016 w ramach projektu „Podnoszenia jakości kształcenia na kierunku stosunki międzynarodowe – profil praktyczny". Podczas stażu brałem udział w seminariach naukowych w wielu znaczących instytucjach, takich jak: Department of Political Science US Naval Academy w Annapolis; Center for Eurasian, Russian and East European Studies, Georgetown University; Banku Światowym oraz najbardziej wpływowym, według globalnych rankingów, think – tanku Brookings[17]. Szczególnie wartościowym było w mojej ocenie analiza roli geokonomii w badaniu stosunków międzynarodowych w „German Marshall Fund" z udziałem prof. Stephena F. Szabo, który jest autorem cenionej publikacji pt. „Germany, Russia, and the Rise of Geo-Economics"[18]. Spotkania i dyskusje w instytucjach amerykańskich pomogły mi w weryfikacji hipotez badawczych, zwłaszcza dotyczących przemian porządku międzynarodowego.

Istotnym doświadczeniem naukowo – dydaktycznym, a jednocześnie organizacyjnym był pobyt w Madrycie w Hiszpanii w dniach 7-9.06.2017, na University Carlos III In Madrid, byłem współorganizatorem seminarium „NATO's role in the contemporary Word", gdzie wygłosiłem wykład „Transformation of the modern international system" zwieńczony dyskusją. W trakcie seminarium byłem również opiekunem naukowo – dydaktycznym zarówno studentów z Polski oraz Hiszpanii w opracowaniu współczesnych problemów geopolitycznych dotyczących m.in. kryzysu ukraińskiego, kryzysu syryjskiego, Brexitu. To wydarzenie sprzyjało podnoszeniu moich kompetencji w ramach internacjonalizacji procesów dydaktycznych i badawczych mojej uczelni.

Za moją pracę naukową zostałem doceniony Nagrodą Rektora AMW III stopnia za działalność publikacyjną w 2012 roku.

---

[17]J. G. McGann, *2017 Global Go To Think Tank Index Report,* Pensylwania 2018, s. 57.
[18]S. F. Szabo, *Germany, Russia, and the Rise of Geo-Economics* ,Bloomsbury Academic, 2015.

5.4. Aktywność organizacyjna

Swoją wiedzę i kompetencję staram się również wykorzystywać w pracy organizacyjnej. 1 Października 2012 roku objąłem stanowisko Zastępcy Dyrektora Instytutu Stosunków Międzynarodowych. Okres pierwszej kadencji został wysoko oceniony przez moich przełożonych. 1 października 2016 roku ponownie przyjąłem nominację na to samo stanowisko. W ramach powierzonych obowiązków pełnię zadania o charakterze naukowym i dydaktycznym, a także administracyjno – organizacyjnym. W kadencji 2016 - 2020 roku zostałem członkiem Rady Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych Akademii Marynarki Wojennej.

Jako Zastępca Dyrektora uczestniczę w podejmowaniu decyzji dotyczących polityki Instytutu Stosunków Międzynarodowych (tworzenie nowych kierunków studiów, zmiany struktury itp.). W czasie mojej kadencji zwracałem szczególną uwagę na dobór pracowników z odpowiednimi kompetencjami do prowadzonych przedmiotów, co w obliczu aktualizacji programów studiów i zmiany prawa państwowego wymagało szczególnego namysłu. Moim wkładem było zwiększenie zakresu zatrudniania specjalistów do wybranych przedmiotów. Na kierunku wojsko w systemie służb publicznych rozpoczęliśmy zatrudnianie pracowników z doświadczeniem praktycznym w pracy w wojskowości, służbach specjalnych i policji, a na stosunkach międzynarodowych ekspertów z think-thanków i instytutów badawczych (np. Instytut Zachodni, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Ośrodek Studiów Wschodnich).

Brałem również aktywny udział we wprowadzaniu nowych planów studiów zarówno na kierunku stosunki międzynarodowe oraz wojsko w systemie służb publicznych. Dzięki temu dokonaliśmy ich modernizacji i optymalizacji poprzez przejście na profil praktyczny. Z mojej inicjatywy pojawiły się nowe przedmioty np. Mentoring projektu, którego efektem jest wykorzystywanie wiedzy interdyscyplinarnej oraz rozwój kompetencji miękkich, a także stworzenie na drugim stopniu kierunku stosunki międzynarodowego dwóch specjalizacji do wyboru przez studentów, którymi są ścieżka euroatlantycka i eurazjatycka. W ten sposób moja wiedza teoretyczna przekładała się na praktyczny efekt w formie modernizacji instytucji.

Istotnym wkładem w sferze organizacyjno – naukowej jest zaangażowanie w tworzenie nowego kierunku studiów. Przewodniczyłem Komisji ds. stworzenia kierunku studiów: wojsko w systemie służb publicznych, który rozpoczął funkcjonowanie w roku akademickim 2014/2015 w Instytucie Stosunków Międzynarodowych. Motywem tej aktywności było dostrzeżenie braku kierunku studiów w polskim szkolnictwie wyższym, który łączy wiedzę specjalistyczną dotycząca obszaru bezpieczeństwa i obronności z wiedzą politologiczną i ekonomiczną. Na potrzebę kształcenia w tym zakresie wskazywała, m.in. Rada Pracodawców funkcjonująca przy Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych Akademii Marynarki Wojennej. Brałem udział w stworzeniu programu kształcenia oraz opracowaniu i nadzorowaniu treści programowych. W ramach przygotowań prowadziłem liczne konsultacje ze specjalistami od obronności, bezpieczeństwa oraz nauk społecznych. Dzięki temu doskonaliłem także świadomość metodologiczną opartą na interdyscyplinarności. Efektem mojej pracy organizacyjnej jest utworzenie pierwszego kierunku w Polsce, który łączy problematykę na styku wojskowości, politologii i stosunków międzynarodowych. Rosnące zainteresowanie nowym kierunkiem, potwierdzone ilością przyjmowanych studentów, świadczy o wartości dodanej, którą ta inicjatywa wniosła do szkolnictwa wyższego w Polsce.

Szczególne miejsce w sferze organizacyjnej odgrywała moja aktywność przy przygotowywaniu trzech konferencji naukowych:

- V Ogólnopolska Konwencja Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych: Liberalizm i neoliberalizm w nauce o stosunkach międzynarodowych, Gdańsk, 12 - 13.11.2015.
- IV Międzynarodowy Kongres Religioznawczy, Religia a społeczno – polityczne przemiany świata, Gdynia, 17-20.06.2015.
- IV Zjazd Geopolityków Polskich, Gdynia, 20-21.10 2011.

Podczas Konwencji Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych zorganizowałem panel skoncentrowany na badaniu grupy BRICS.

Moje zaangażowanie w proces zmian instytucjonalnych, doskonalenie kierunków studiów i metod kształcenia spowodował, że wziąłem udział w organizacji konferencji dotyczącej kształcenia:

- „Koncepcje kształcenia w dziedzinie stosunków międzynarodowych wobec wyzwań XXI wieku", która odbędzie się w dniach 21-22 czerwca 2018 r w Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni.

W dążeniu do rozwoju naukowego angażowałem się w działalność towarzystw naukowych. Szczególne miejsce zajmuje tu Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych, do którego wstąpiłem w 2012 roku. W kadencji obejmującej lata 2016-2022 pełnię funkcję Wiceprzewodniczącego Regionu Pomorskiego. Moja aktywność w organizacji przejawiała się w stałej obecności na jej konwencjach, seminariach, współpracy organizacyjnej, a także współpracy z innymi oddziałami, czego wynikiem jest zorganizowanie przeze mnie wraz PTSM i Instytutem Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego wykładu otwartego indyjskich badaczy: prof. Shantanu Chakrabati, prof. Arvinda Kumara pt. *Strategia morska Indii i nowy porządek międzynarodowy w Azji* w Akademii Marynarki Wojennej w dniu 8.12.2017.

Dla mojego rozwoju naukowego istotna była decyzja o przynależności do sekcji zorganizowanej w ramach PTSM: metodologii i teorii stosunków międzynarodowych pod przewodnictwem prof. dr hab. Edwarda Haliżaka oraz historii stosunków międzynarodowych, której przewodniczącym jest prof. dr hab. Andrzej Gałganek. W latach 2012 - 2016 byłem członkiem European International Studies Association.

Inny ważny obszar moich zainteresowań badawczych rozwinąłem dzięki członkostwu w Polskim Towarzystwie Religioznawczym, gdzie skupiłem się na pogłębieniu wiedzy na temat związków religii i polityki. W kadencji obejmującej lata 2015 - 2019 otrzymałem funkcję Przewodniczącego Sądu Koleżeńskiego tej organizacji. Biorę aktywny udział naukowy i organizacyjny w kongresach religioznawczych (na IV Kongresie pełniłem funkcję sekretarza panelu: Religia a polityka). Opublikowałem także wiele artykułów na łamach czasopisma „Przegląd Religioznawczy".

Byłem członkiem w komitetach naukowych następujących konferencji:

- 3rd international conference: "Arab and Muslim World in international relations", Gdańsk, 23.11.2017

- Kongres Młodej Nauki, Gdańsk, 21- 24.09.2017, Bałtycki Kampus Uniwersytetu Gdańskiego.
- II Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa Historia- Interpretacja – Reprezentacja, Sopot, 16.09. 2015.

Ważnym elementem mojej aktywności jest członkostwo w Radach Redakcyjnych czasopism:

- "Colloquium" - Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych Akademii Marynarki Wojennej, Gdynia, gdzie odpowiadam za stosunki międzynarodowe;
- "Outre TERRE. Revue europeenne de geopolitique", Paryż, Francja. Dzięki uczestnictwu w tym czasopiśmie mam możliwość współpracy z renomowanymi badaczami, wśród których znajdują się m.in. prof. Michel Korinman, prof. Viatcheslav Avioutskii, prof. Edgar Morin.

W 2016 r. podjąłem współpracę merytoryczną w zakresie wstępnej redakcji i recenzji artykułów naukowych studentów i młodych naukowców (w tym doktorantów) publikowanych w czasopiśmie Uniwersytetu Gdańskiego „Progress. Journal of Young Researchers" oraz portalu www.zatokanauki.pl. Pracę z młodymi naukowcami uważam za ważny element mojego zaangażowania w rozwój polskiej nauki.

Angażuję się także w działalność społeczną, w której wykorzystuje swoją wiedzę i kompetencje naukowe. Od kilkunastu lat jestem członkiem Stowarzyszenia Praw Człowieka z siedzibą w Gdańsku; obecnie pełnię funkcję członka zarządu tej organizacji. Do naszych celów należą m.in.: upowszechnienie idei zawartych w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowych Paktach Praw Obywatelskich i Politycznych, Pakiecie Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, Konwencjach o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Konstytucji Rzeczypospolitej Polski oraz innych praw krajowych, a także pomaganie każdemu człowiekowi w korzystaniu w równym stopniu z pełni praw obywatelskich, politycznych, społecznych, gospodarczych, kulturalnych. Zdobyte tam doświadczenie w dużym stopniu ukształtowało moją wrażliwość jako badacza, także dzięki możliwości weryfikacji tez teoretycznych w praktyce społecznej. To doświadczenie sprzyjało rozwojowi krytycznego podejścia stosowanego w moich badaniach.

5.5. Popularyzacja nauki

W trakcie swojego rozwoju jako badacza przywiązywałem duże znaczenie do popularyzacji nauki. Uważałem, że pracując na publicznej uczelni ponoszę odpowiedzialność za wzrost świadomości społeczno - politycznej. Jest to dla mnie kwestia tym bardziej istotna, że specyfiką nauki społecznej jest uwikłanie w wartości, a jej instrumentalna funkcja wiąże się z rywalizacją na polu epistemologicznym z myśleniem potocznym, a niekiedy również ideologicznym. W tym aspekcie mojej aktywności należy odnotować aspekt internacjonalizacji wiedzy.

Wiedzę naukową propagowałem przez udzielanie wywiadów filmowanych oraz publikowanych:

- Wywiad dla rosyjskiej gazety bankowej: Невозможно жить по-старому, 17.06.2017 http://nbj.ru/publs/banki-i-mir/2017/07/17/nevozmozhno-zhit-po-staromu/index.html

- Wywiad dla portalu wgospodarce.pl: TurkishStream zachwieje solidarnością energetyczną UE. Polska nie może dać się zaskoczyć, 5 sierpnia 2016, http://wgospodarce.pl/informacje/28255-ekspert-turkish-stream-zachwieje-solidarnoscia-energetyczna-ue-polska-nie-moze-dac-sie-zaskoczyc
- Wywiad dla racjonalista.tv z cyklu Dokąd zmierza współczesny świat? 20 sierpnia 2015, https://www.youtube.com/watch?v=HIc2U6bglNM

Wiele pracy poświęciłem analizom dotyczącym bieżących problemów w stosunkach międzynarodowych. Wśród wielu publikacji na specjalistycznych portalach szeroki rezonans uzyskała zwłaszcza ta na portalu amerykańskiego Strafor, w której trafnie prognozowałem rozwój sytuacji po abdykacji Benedykta XVI. Do grupy tych publikacji zaliczają się:

- G. Cimek, „Nowa wędrówka ludów" w cieniu rywalizacji mocarstw, 21 wrzesień 2015, http://www.geopolityka.org/komentarze/gracjan-cimek-nowa-wedrowka-ludow-w-cieniu-rywalizacji-mocarstw
- G. Cimek, Geoekonomiczna strategia 'ucieczki do przodu' amerykańskiego supermocarstwa, 03 sierpień 2013 , http://www.geopolityka.org/komentarze/gracjan-cimek-geoekonomiczna-strategia-ucieczki-do-przodu-amerykanskiego-supermocarstwa
- G. Cimek, Pope Benedict XVI's Abdication and Geopolitics in Its Background, FEBRUARY 25, 2013 , https://www.stratfor.com/the-hub/pope-benedict-xvi-s-abdication-and-geopolitics-its-background
- G. Cimek, BRICS - alternatywne rozwiązanie , 21 styczeń 2013,http://www.geopolityka.org/komentarze/gracjan-cimek-brics-alternatywne-rozwiazanie
- G. Cimek, Wartości papierkiem lakmusowym świata wielobiegunowego, 27 sierpień 2012, http://www.geopolityka.org/komentarze/gracjan-cimek-wartosci-papierkiem-lakmusowym-swiata-wielobiegunowego
- G. Cimek, Informacje, dezinformacje i rosyjski sfinks, 07 sierpień 2012 , http://www.geopolityka.org/komentarze/gracjan-cimek-informacje-dezinformacje-i-rosyjski-sfinks
- G. Cimek, Szybkim krokiem w kierunku świata wielobiegunowego, 10 maj 2012, http://www.geopolityka.org/komentarze/gracjan-cimek-szybkim-krokiem-w-kierunku-swiata-wielobiegunowego
- G.Cimek, Czas walutowych wojen, 25 lipiec 2011, http://www.geopolityka.org/analizy/gracjan-cimek-czas-walutowych-wojen
- G. Cimek, Grecja, jako front geoekonomicznej globalizacji, 27 czerwiec 2011, http://www.geopolityka.org/analizy/gracjan-cimek-grecja-jako-front-geoekonomicznej-globalizacji.

Uważałem, że niektóre książki naukowe wymagają recenzji, która dzięki umieszczeniu na specjalistycznych portalach internetowych pozwoli na ich popularyzację:

- G. Cimek, Diagnoza obecnego kryzysu. Recenzja książki: Chris Harman, *Kapitalizm zombie. Globalny kryzys i aktualność myśli Marksa*, Wydawnictwo MUZA, Warszawa 2011, 563 ss., 11 październik 2011, http://www.geopolityka.org/recenzje/gracjan-cimek-diagnoza-obecnego-kryzysu
- G. Cimek, Rzecz o własności w czasie globalizacji. Recenzja książki: Adam Jan Karpiński, *Prywatna własność środków produkcji. Od ojcobójstwa do syna*

marnotrawnego, Wydawnictwo Gdańskiej Wyższej Szkoły Administracji, Gdańsk 2010, 150 ss., 11.06.2011, http://geopolityka.org/recenzje/gracjan-cimek-rzecz-o-wlasnosci-w-czasie-globalizacji.

Ważny aspekt popularyzacji wiedzy stanowił mój udział w debatach i zajęciach w liceum.

- Współpraca z I Akademickim Liceum Ogólnokształcącym w Gdyni – lata 2014-2017. Wykłady i lekcje dotyczące problemów geopolityki, globalizacji, teorii polityki. stosunków międzynarodowych.
- Współpraca z Fundacją Studentów i Absolwentów Uczelni Wyższych – Pomeranian Students' Coalition – lata 2013-2015. Udział w seminariach, konsultacja merytoryczna i pomoc organizacyjna.
- Udział w debacie w ramach cyklu Gdyńskich Debat Młodych „Wpływ sytuacji w Syrii na bezpieczeństwo międzynarodowe", 22.12.2015, Akademia Marynarki Wojennej. Gdynia.
- Wykład gościnny na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego „Powrót Rosji w warunkach bifurkacji systemu międzynarodowego", 16 listopada 2017, Uniwersytet Gdański, Gdańsk.

Gracjan Cimek